ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРЫ СОТ КЕҢЕСІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ СОТ ТӨРЕЛІГІ АКАДЕМИЯСЫ

2025-2026 оқу жылына «7M042 – Құқық» кадрларды даярлау бағытының «7M04202 – Сот және сот төрелігі» білім беру бағдарламасы бойынша Қорытынды аттестаттаудың кешенді емтиханының БАҒДАРЛАМАСЫ

Астана қ., 2026

Қазақстан Республикасы Жоғары Сот Кеңесінің жанындағы Сот төрелігі академиясының (бұдан әрі – Академия) «7М042 – Құқық» кадрларды даярлау бағытының «7М04202 – Сот және сот төрелігі» бейінді магистратурасының білім беру бағдарламасы бойынша Қорытынды аттестаттаудың кешенді емтиханының бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының 2024 жылғы «19» қарашадағы № 1-8/56 өкімімен бекітілген Академиядағы оқу процесін, оқу-әдістемелік және ғылыми-әдістемелік қызметті ұйымдастыру және жүзеге асыру қағидаларына сәйкес әзірленді.

Академияның оқуға 2025 жылы түскен түлектерінің кәсіптік заң қызметін жүзеге асыру үшін қажетті оқу пәндерін меңгеру және практикадан (тағылымдамадан) өту барысында кәсіби және жеке құзыреттерінің болуын тексеруге бағытталған қорытынды аттестациясы кешенді емтихан нысанында өткізіледі.

Кешенді емтихан компьютерде орындалады және келесі оқу пәндерінен сот ісін жүргізудің төрт нысаны бойынша аралас кейсті шешуді көздейді:

1) «Азаматтық заңнаманы қолдану практикасы»;
2) «Азаматтық процестік заңнама нормаларын қолдану»;
3) «Қылмыстық заңнаманы қолдану практикасы»;
4) «Қылмыстық-процестік заңнама нормаларын қолдану»;
5) «Әкімшілік-деликтік заңнаманы қолдану практикасы»;
6) «Әкімшілік заңнаманы қолдану практикасы».

Кешенді емтиханға арналған кейстер Бағдарлама мазмұнына сәйкес, кешенді емтихан тапсыру сәтінде қолданыстағы заңнаманың жай-күйін ескере отырып әзірленеді.

Бағдарламаны құрастырушылар: «Азаматтық-құқықтық пәндер», «Қылмыстық-құқықтық пәндер» және «Мемлекеттік-құқықтық пәндер» ғылыми-білім беру орталықтары.

Оқу-әдістемелік кеңес отырысында қаралды
2026 ж. 27 қантардағы № 5 хаттама

Ғылыми кеңестің отырысында қаралды және бекітілді
2026 ж. 02 ақпандағы № 6 хаттама

Мазмұны

1-бөлім	**Азаматтық заңнаманы қолдану практикасы**	**4**
2-бөлім	**Азаматтық процестік заңнама нормаларын қолдану**	**14**
3-бөлім	**Қылмыстық заңнаманы қолдану практикасы**	**22**
4-бөлім	**Қылмыстық-процестік заңнама нормаларын қолдану**	**33**
5-бөлім	**Әкімшілік-деликтік заңнаманы қолдану практикасы**	**46**
6-бөлім	**Әкімшілік заңнаманы қолдану практикасы**	**53**

1-БӨЛІМ. «Азаматтық заңнаманы қолдану практикасы»

Мазмұны

1-тақырып. Азаматтық құқық құқық саласы ретінде
2-тақырып. Азаматтық заңнаманың негізгі бастаулары
3-тақырып. Азаматтық құқықтың қайнар көздерін жүйелеу
4-тақырып. Азаматтық құқықтағы презумпциялар және бағалаушы категориялар
5-тақырып. Азаматтық құқықтық қатынастар ұғымы және ерекшеліктері
6-тақырып. Азаматтық құқықтың жекелеген субъектілерінің құқықтық жағдайының өзекті мәселелері
7-тақырып. Азаматтық құқық объектілерінің құқықтық режимінің мәселелері
8-тақырып. Азаматтық құқықтарды жүзеге асыру және қорғау мәселелері. Азаматтық-құқықтық жауапкершілік
9-тақырып. Мәмілелер: теориялық-құқықтық аспект
10-тақырып. Азаматтық құқықтағы мерзімдер
11-тақырып. Заттық құқықтың өзекті мәселелері
12-тақырып. Міндеттемелік құқықтың өзекті мәселелері
13-тақырып. Міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету мәселелері
14-тақырып. Міндеттемедегі тұлғалардың ауыстырылуы
15-тақырып. Сатып алу-сату туралы жалпы ережелерді қолдану
16-тақырып. Тауарларды бөлшек сатып алу-сату және тауар жеткізілімі туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері
17-тақырып. Жалға алу құқықтық қатынастарын азаматтық-құқықтық реттеу
18-тақырып. Мердігерлік туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері
19-тақырып. Делдалдық шарттардың өзекті мәселелері
20-тақырып. Мұрагерлік құқықтың өзекті мәселелері
21-тақырып. Зияткерлік меншік құқығының өзекті мәселелері
22-тақырып. Жер және экологиялық қатынастарда азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері
23-тақырып. Неке-отбасы қатынастарында азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері
24-тақырып. Еңбек қатынастарында азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері

1-тақырып. Азаматтық құқық құқық саласы ретінде

Азаматтық-құқықтық саланың жүйе құраушы белгілерінің мәні. Азаматтық құқықтың құқық жүйесіндегі орны. Азаматтық құқық және басқа да құқықтық салалар: бірлік және дифференциация (саралау), конвергенция мәселелері. Азаматтық-құқықтық реттеудің мәні. Азаматтық-құқықтық реттеу механизмі. Азаматтық құқық нысанасындағы ұйымдастырушылық, корпоративтік және мүліктік емес қатынастар. Азаматтық құқық жүйесі және азаматтық заңнама жүйесі. Азаматтық құқықтың ішкі салалық және салааралық байланыстары.

2-тақырып. Азаматтық заңнаманың негізгі бастаулары

Азаматтық іс бойынша дәлелдеуді күшейту үшін азаматтық құқықтың нормалар-қағидаттарын пайдалану. Жеке мүліктік және мүліктік емес қатынастарды құқықтық реттеудің бірлігі қағидаты. Азаматтық-құқықтық реттеудің диспозитивтік қағидаты. Азаматтық құқықтық қатынастары қатысушылардың теңдігі қағидаты. Азаматтық құқықтық қатынастарға қатысушылардың адал, парасатты және әділ әрекет жасау қағидаты. Азаматтық сот ісін жүргізуде азаматтық заңнама қағидаттарын іске асырудың негізгі мәселелері.

3-тақырып. Азаматтық құқықтың қайнар көздерін жүйелеу

Азаматтық заңнаманы дамыту тұжырымдамасы. Азаматтық құқықтың қайнар көздерінің жүйесі. ҚР Азаматтық кодексінің азаматтық құқықтың қайнар көздері жүйесіндегі орны. Халықаралық-құқықтық актілер азаматтық құқықтың қайнар көзі ретінде. Іскерлік айналымның әдет-ғұрыптары және басқа да құқықтық әдет-ғұрыптар: өзара байланысу мәселелері. Сотта іскерлік айналымдағы әдет-ғұрыптарды дәлелдеу мәселесі. Азаматтық қатынастарды құқықтық реттеу тетігіндегі сот практикасы. Азаматтық заңнаманың уақыттағы, кеңістіктегі және тұлғалар шеңберіндегі әрекеті. Азаматтық заңнаманы қолдану. Заң ұқсастығы және құқық ұқсастығы.

4-тақырып. Азаматтық құқықтағы болжамдар (презумпциялар) және бағалау категориялары

Азаматтық құқықтағы болжамдар: түсінігі, белгілері, түрлері. Азаматтық құқықтағы бағалау категориялары: түсінігі, белгілері және ерекшеліктері. Азаматтық істерді қарау кезіндегі сот қызметіндегі бағалау ұғымдарының мәні. Бағалау ұғымдарының жіктелуі. Парасаттылық азаматтық құқықтың бағалау ұғымы ретінде. Елеулі мән азаматтық құқықтағы бағалау ұғымы ретінде. Адалдық азаматтық құқықтағы бағалау ұғымы ретінде.

5-тақырып. Азаматтық құқықтық қатынастар ұғымы және ерекшеліктері

Азаматтық құқықтық қатынастардың жіктелуі. Азаматтық құқықтық қатынастардың элементтері. Субъективті азаматтық құқықтың және субъективті азаматтық міндеттің құрылымы. Мүліктік және мүліктік емес құқықтар. Субъективті азаматтық құқықты теріс пайдалану мәселесі. Азаматтық құқық субъектілерін дараландыру құралдарының жалпы жүйесі. Өкілдік туралы азаматтық-құқықтық ілім. Өкілдіктің шектеулері (шектері). Сенімхат ұғымы және табиғаты.

Құқықтық фактілер азаматтық қатынастардың пайда болу, өзгеру және тоқтатылу негізі ретінде.

6-тақырып. Азаматтық құқықтың жекелеген субъектілерінің құқықтық жағдайының өзекті мәселелері

Қазіргі заманғы азаматтық заңнама тұрғысынан жеке тұлғалардың құқықтық мәртебесі (жеке тұлғалардың құқық қабілеттілігі ұғымы және оның негізгі сипаттамалары). Азаматтардың әрекет қабілеттілігінің мазмұны. Азаматтық хал актілері: ұғымы, түрлері және олардың азаматтық-құқықтық мәні. Азаматтарға төлем қабілеттілігін қалпына келтіру рәсімдерін, сондай-ақ соттан тыс және сот банкроттығы рәсімдерін қолданудың негіздері мен қағидаттары. Төлем қабілеттілігін қалпына келтіру немесе сот банкроттығы процедурасы мен салдары.

Заңды тұлғаның мәні, белгілері. Заңды тұлғаның құқық қабілеттілігі. Заңды тұлғаларды дараландыру құралдары. Заңды тұлғаларды заңнамалық жіктеу мәселелері. Заңды тұлғалардың бірлестіктері. Заңды тұлға органының құқықтық табиғаты. Заңды тұлғаның филиалдары мен өкілдіктері. Заңды тұлғаны қайта құру жолымен тоқтату. Тарату жолымен заңды тұлғаның қызметін тоқтату. Дәрменсіздігіне (банкроттығына) байланысты заңды тұлғаның тоқтатылуы. Заңды тұлғалар меншігінің құқықтық режимінің мәселелері. Заңды тұлғалар актілерінің құқықтық табиғаты.

Азаматтың кәсіпкерлік қызметі. Дара кәсіпкердің дәрменсіздігі (банкроттығы). Азаматтың банкроттығын енгізудің мүмкіндігі мен құқықтық салдары және оның азаматтық-құқықтық салдары.

Қорғаншылық және қамқоршылық жетіспейтін әрекет қабілеттіліктің орнын толтыру тәсілі ретінде. Кәмелетке толған қабілетті азаматтарға патронаж. Азаматты хабар-ошарсыз кетті деп тану және оны қайтыс болды деп жариялау: азаматтық-құқықтық салдары. Тәлімгерлік жөніндегі ұйымның құқықтық мәртебесі.

7-тақырып. Азаматтық құқық объектілерінің құқықтық режимінің мәселелері

Азаматтық құқықтар объектілерінің теориясы мен практикасы мәселелері. Азаматтық құқықтардың объектілері және азаматтық құқықтық қатынастар: ұғымдардың арақатынасы мәселелері. Заттар ұғымы және жіктелуі. Жылжымайтын мүлік және оның азаматтық-құқықтық мәні. Мүліктік кешендер заттардың ерекше түрі ретінде. Бағалы қағаздардың түсінігі мен белгілері. Жұмыстар мен қызметтер азаматтық құқық объектілері ретінде. Мүліктік емес қатынастарды азаматтық-құқықтық реттеудің өзекті мәселелері.

8-тақырып. Азаматтық құқықтарды жүзеге асыру және қорғау мәселелері. Азаматтық-құқықтық жауапкершілік

Азаматтық құқықтық қатынастарда субъективті азаматтық құқықты жүзеге асыру және заңды міндеттерді орындау. Азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің міндеттері. Өкіл арқылы құқықтарды жүзеге асыру және міндеттерді орындау. Азаматтық құқықтарды жүзеге асыру шектері. Субъективті азаматтық құқықтарды жүзеге асыру және қорғау мерзімдері туралы ілім. Азаматтық құқықты қорғаудың нысандары мен әдістері. Моральдық зиянды өтеу ұғымы және негіздері. Моральдық зиянның мөлшерін анықтау. Азаматтық-құқықтық қорғау объектілері ретінде ар-намыс, қадір-қасиет және іскерлік бедел ұғымы. Келтірілген залалдың орнын толтыру, айыптарды өндіріп алу, моральдық зиянды өтеу мәселелері. Азаматтық-құқықтық жауапкершіліктің мәні, оны заңды жауапкершілігінің өзге түрлерінен ажырату. Азаматтық құқық бұзушылық құрамының мәселелері. Азаматтық-құқықтық жауапкершіліктен босату негіздері.

9-тақырып. Мәмілелер: теориялық-құқықтық аспект

Азаматтық құқықтағы мәмілелер: теориялық және практикалық аспектілер (Мәміле ұғымы. Мәмілелердің элементтері мен нысандары. Мәміленің негіздемесі: түсінігі және құқықтық мәні. Мәмілелердің қолданыстағы заңнама бойынша жіктелуі). Азаматтық-құқықтық мәмілелердің жарамдылығының жалпы шарттары. Мәмілелердің жарамсыздығы: ұғымы, мәні және түрлері. Мәмілелерді жарамсыз деп танудың салдары. Реституция. Тәркілеу. Нақты залалды өтеу. Мәміленің бір бөлігінің жарамсыздығының салдары. Жарамсыз мәмілелер бойынша талап қою мерзімдері. Мәмілелерді мемлекеттік тіркеу. Мәміледегі жаңылысудың құқықтық табиғаты және мәні. Мәміле жасауға алдын ала келісімнің құқықтық табиғаты және құқық қолдану мәні.

10-тақырып. Азаматтық құқықтағы мерзімдер

Азаматтық құқықтағы мерзімдердің түсінігі мен маңызы. Мерзімдерді есептеу тәртібі. Азаматтық құқықтағы мерзімдердің түрлері. Заңмен, шартпен және сот белгілеген мерзімдер. Императивті және диспозитивті мерзімдер. Құқықтуындатушы, құқықөзгертуші және құқыққысқартушы мерзімдер. Нақты белгіленген, салыстырмалы түрде анықталған және белгіленбеген мерзімдер. Жалпы және арнайы мерзімдер. Қызметтік мерзімдер. Азаматтық құқықтарды жүзеге асыру және міндеттерді орындау мерзімдері. Бұзылмаған жағдайда құқықты қолдану мерзімі. Тыюшы (преклюзивті) мерзімдер. Азаматтық құқықтарды қорғау мерзімдері. Претензиялық мерзімдері. Ескіру (талап қою) мерзімінің ұғымы мен маңызы. Ескірудің (талап қоюдың) жалпы және арнайы мерзімдері. Ескіру (талап қою) мерзімін қолдану. Ескіру (талап қою) мерзімінің басталуы. Ескіру (талап қою) мерзімінің өтуін тоқтата тұру, үзіліс жасау және қалпына келтіру. Ескіру (талап қою) мерзімінің өтуінің салдары. Ескіру (талап қою) мерзімі қолданылмайтын талаптар.

11-тақырып. Заттық құқықтың өзекті мәселелері

Азаматтық-құқықтық саланың бөлігі ретінде заттық құқық жүйесі. Заттық және міндеттілік құқықтардың бәсекелестігі. Заттық құқықтарды жіктеу мәселелері. Заттық құқық мазмұнының мәселесі. Иелену субъективті құқық және нақты жағдай ретінде. Адал және адал емес иелену мәселесі. Меншік құқығын алу және тоқтату мәселелері. Өз бетімен

салынған құрылыстың құқықтық режим мәселесі. Иелену мерзімінің мәселелері.

Меншік құқығы мен өзге де заттық құқықтарды қорғау мәселелері. Меншік пен меншік құқығының арақатынасы. Меншік иесінің қалауы бойынша меншік құқығын тоқтату негіздері. Меншік иесінен мүлікті мәжбүрлеп алып қою жағдайлары мен тәртібі. Меншік құқығының ауысуы мен затты берудің арақатынасы. Шарт бойынша меншік құқығының ауысу сәті. Меншік құқығын оның басқа субъектіге ауыспай тоқтату.

Заңды тұлғаның меншік құқығының мазмұны және жүзеге асыру. Заңды тұлғаның құқық қабілеттілігі көлемінің оған тиесілі меншік құқығының шектеріне әсері және оны жүзеге асыру әдістері. Заңды тұлғаның құрылтай құжаттары және олардың заңды тұлға мүлкінің құқықтық режимін анықтаудағы рөлі.

Ортақ меншік институтының ұғымы мен маңызы. Жер қатынастарын реттеудегі азаматтық және жер заңнамасы нормаларының арақатынасы. Меншік құқығын және басқа да заттық құқықтарды азаматтық-құқықтық қорғау.

12-тақырып. Міндеттемелік құқықтың өзекті мәселелері

Азаматтық құқық жүйесіндегі міндеттілік құқықтың орны. Міндеттілік құқық жүйесі. Міндеттемелерді орындау мәселелері. Міндеттеменің тиісінше орындалуының заңды талаптары. Міндеттемелердегі тұлғаларды ауыстырылуы мәселелері. Азаматтық-құқықтық шарттың қолданылу салалары. Шарттың елеулі ережелерінің мәселелері. Азаматтық-құқықтық шарттарды жіктеу мәселелері. Жарамсыз және жасалмаған шарттарды сотта даулау кезінде туындайтын кейбір мәселелер. Бұзылған шартты бұзу. Шарттан тыс міндеттемелердің өзекті мәселелері.

13-тақырып. Міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету мәселелері

Міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етудің мәні. Міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету тәсілдерінің жүйесі. Айып төлеу: түсінігі, мағынасы және оның түрлері. Міндеттеменің жылжымалы зат кепілімен орындалуын қамтамасыз ету. Кепіл құқық қатынастарының өзгеруі және тоқтатылуы. Кепілдің жекелеген түрлерінің (мүліктік құқықтар, бағалы қағаздар, айналымдағы тауарлар) құқықтық ерекшеліктері. Ипотеканың құқықтық ерекшеліктері. Ұстап қалу құқықтары: құқықтық табиғаты, пайда болуы, жүзеге асырылуы. Кепілгерлік шартының мазмұны мен субъектілері. Кепілгерлікті тоқтату. Негізгі борышкер қайтыс болған жағдайда кепілгерлік тағдыры. Кепілдік міндеттеменің тоқтатылуы. Кепілпұл және кепілдік жарна. Затты меншікке беруді қамтамасыз ету және талап етуді беруді қамтамасыз ету.

14-тақырып. Міндеттемедегі тұлғалардың ауыстырылуы

Цессия (талапты беру): ұғымы және құқықтық табиғаты. Кредитор құқықтарының басқа тұлғаға ауысуының негіздері, шарттары мен тәртібі. Басқа тұлғаларға ауыстыра алмайтын құқықтар. Кредитордың басқа тұлғаға ауысатын құқықтарының көлемі. Талап ету құқығын ішінара беру. Келешекте болатын құқықтарды беру. Талап етуді беру нысаны. Жаңа кредитордың құқықтарын дәлелдеу. Суброгация: ұғымы және ерекшеліктері. Суброгация мен регрестің айырмашылығы. Құқықты тиісінше бермеудің салдары. Қарызды аудару: ұғымы, шарты және нысаны.

15-тақырып. Сатып алу-сату туралы жалпы ережелерді қолдану

Мүлікті меншікке беру туралы шарттардың түрлері. Сатып алу-сату шартының елеулі талаптары. Мүліктік құқықтар сатып алу-сату шартының нысанасы ретінде. Сатып алу-сату шарттарының жекелеген түрлеріне сатып алу-сату туралы жалпы ережелерін қолдану.

16-тақырып. Тауарларды бөлшек сатып алу-сату және тауар жеткізілімі туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері

Тауаларды бөлшек сатып алу-сату шартын және тауарларды жеткізу шартын заңды

анықтамаларын қолдану мәселелері. Тауаларды бөлшек сатып алу-сату шартының және тауарларды жеткізу шартының саралау белгілері. Тауаларды бөлшек сатып алу-сату шартының және тауарларды жеткізу шартының нысаны.

17-тақырып. Жалға алу құқықтық қатынастарын азаматтық-құқықтық реттеу

Жалға алу шартын өзге де шарттық құрылымдардан (тегін пайдалану, заем (несие), сақтау және т.б.) ажырату. Жалға алу шартының жекелеген түрлеріне жалға алу туралы жалпы ережелерді қолдану. Жалға алу шартының жекелеген түрлерінің елеулі талаптары. Тұрғын емес үй-жайды жалға алу шартының құқықтық саралау мәселелері.

18-тақырып. Мердігерлік туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері

Мердігерлік шарттың өтелмелі қызмет көрсету шартынан ажырату белгілері. Мердігерлік шартының жекелеген түрлеріне мердігерлік туралы жалпы ережелерді қолдану. Мердігерлік шарттың жекелеген түрлерінің елеулі талаптары. Құрылыс мердігерлігі шарты бойынша мердігерге қойылатын қосымша құқықтық талаптар. Мердігерлік шартының жекелеген түрлеріне тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы нормаларды қолдану.

19-тақырып. Делдалдық шарттардың өзекті мәселелері

Делдалдық шарттар: тапсырма шарты, комиссия шарты, мүлікті сенімгерлікпен басқару шарты. Тапсырма шартының, комиссия шартының, мүлікті сенімгерлікпен басқару шартының негізгі белгілері. Тапсырма шартының, комиссия шартының, мүлікті сенімгерлікпен басқару шартының нысанасы және өзге де елеулі шарттары. Соттардың тапсырма шарты, комиссия шарты, мүлікті сенімгерлікпен басқару шарты туралы азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану практикасы.

20-тақырып. Мұрагерлік құқықтың өзекті мәселелері

Мұрагерлік құқық жүйесі. Азаматтық және отбасылық заңнама нормаларын мұрагерлік бойынша қатынастарға қолдану. Мұраның негіздері. Мұраның ашылуы. Мұраның ашылу уақыты. Мұраның ашылу орны. Заң бойынша және өсиет бойынша мұрагерлік мәселелері. Заң бойынша мұрагерлердің шеңберін анықтау мәселесі. Мұраны қабылдау мәселесі. Мұраның міндетті үлесіне құқығы. Өсиет құпиясы. Төтенше жағдайлардағы өсиет. Өсиеттің күшін жою және өзгерту. Өсиеттің жарамсыздығы. Өсиетті орындау және орындаушы, оның өкілеттігі. Мұраға құқық туралы куәлік және оны алу мерзімі. Мұраны қорғау және оны басқару. Мұра қалдырушының борыштары бойынша мұрагерлердің жауапкершілігі. Кәсіпкерлік қызметте пайдаланылатын мүлікті мұраға алу.

21-тақырып. Зияткерлік меншік құқығының өзекті мәселелері

Зияткерлік құқықтардың мәні, айрықша құқықтардың ерекшеліктері. Зияткерлік қызметтің қорғалатын нәтижелерінің және дараландыру құралдарының тізбесі. Зияткерлік қызметтің жекелеген нәтижелерін және дараландыру құралдарын құқықтық қорғау мәселелері.

22-тақырып. Жер және экологиялық қатынастарда азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері

Меншік құқығының және өзге де заттық құқықтардың объектісі ретіндегі жер учаскесінің құқықтық режимінің ерекшеліктері. Жер учаскесінің және жер пайдалану құқығының кепілге беруін шектеу. Мемлекет мұқтажы үшін жерді мәжбүрлеп алып қоюдың теориялық және практикалық мәселелері. Жер учаскесін бөтен адамның заңсыз иелігінен талап ету. Меншік иелеріне немесе жер пайдаланушыларға келтірілген залалдарды өтеудің негіздері мен тәртібі. Табиғи ресурстарға меншік құқығының объектілері мен субъектілері. Экологиялық зиянды өтеу тәртібі.

Жер қойнауын пайдалану құқығының түсінігі мен мазмұны. Жер қойнауын пайдалану

құқығының режимдері. Экологиялық қауіпсіздік және жер қойнауын пайдалану салдарын жою. Жер қойнауын пайдалануға байланысты дауларды шешу тәртібі және жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы заңнаманы бұзғаны үшін жауапкершілік.

23-тақырып. Неке-отбасы қатынастарында азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері

Неке-отбасы (ерлі-зайыптылық-отбасы) құқықтарын жүзеге асыру және қорғау. Некені (ерлі-зайыптылықты) тіркеуші органдарда және сот тәртібімен бұзу. Ерлі-зайыптылардың мүліктік құқықтары мен міндеттері. Ерлі-зайыптылар мүлкінің заңды және шарттық режимі. Неке шарты: жасасу, мазмұны, өзгеруі және бұзылуы. Неке шартын жарамсыз деп тану. Ерлі- зайыптылардың міндеттемелер бойынша жауапкершілігі. Суррогат ана болу шарты. Алимент төлеу туралы келісім: алимент төлеу туралы келісімнің нысаны, оны жасасу, орындау, өзгерту, бұзу және жарамсыз деп тану тәртібі.

24-тақырып. Еңбек қатынастарында азаматтық-құқықтық нормаларды қолдану ерекшеліктері

Еңбек шартының нысанасы. Еңбек шартының шарттардың өзге түрлерінен айырмашылығы. Бейбәсекелестік туралы шарт. Еңбек шартын тараптардың келісімі бойынша бұзу тәртібі. Жұмыскердің басқа заңды тұлғаға ауысуына байланысты еңбек шартын тоқтату негізі және тәртібі. Еңбек шартын тараптардың еркінен тыс мән-жайлар бойынша тоқтату негіздері. Келіссөздер жүргізу, әлеуметтік әріптестік келісімдерін әзірлеу және жасасу тәртібі. Ұжымдық шарттың қолдану мерзімі, шенбері және тараптардың жауапкершілігі.

Ұсынылатын әдебиеттер:

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_

2. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 25 желтоқсандағы № 132 Конституциялық заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z000000132_

3. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Жалпы бөлім), 1994 жылғы 27 желтоқсандағы № 268-XIII. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K940001000_

4. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Ерекше бөлім), 1999 жылғы 1 шілдедегі http://adilet.zan.kz/rus/docs/K990000409_

5. Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексі, 2015 жылғы 29 қазандағы http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000375

6. Қазақстан Республикасының Жер кодексі, 2003 жылғы 20 маусымдағы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K030000442_

7. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі, 2021 жылғы 2 қаңтардағы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2100000400

8. Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы, 2011 жылғы 26 желтоқсандағ. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1100000518

9. Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі, 2015 жылғы 23 қарашадағы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000414

10. Қазақстан Республикасының Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы Кодексі, 2017 жылғы 27 желтоқсандағы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1700000125

11. «Жылжымайтын мүлікке құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 26 шілдедегі № 310 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000310_

12. «Жылжымалы мүлік кепілін тіркеу туралы» Қазақстан Республикасының 1998

жылғы 30 маусымдағы № 254 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z980000254_

13. «Жылжымайтын мүлік ипотекасы туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 23 желтоқсандағы № 2723 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/U950002723_

14. «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 4 мамырдағы № 274-IV Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z100000274_

15. «Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 17 сәуірдегі № 2198 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z950002198_

16. «Шаруашылық серіктестіктері туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы2 мамырдағы № 2255 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/U950002255_

17. «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының 1998 жылғы 22 сәуірдегі № 220 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z980000220_

18. «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 13 мамырдағы № 415 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z030000415_

19. «Оңалту және банкроттық туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы7 наурыздағы № 176-V. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1400000176

20. «Тұрғын үй қатынастары туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 сәуірдегі N 94 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z970000094_

21. «Қазақстан Республикасындағы көлік туралы» Қазақстан Республикасының 1994 жылғы 21 қыркүйектегі N 156 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z940007000_

22. «Теміржол көлігі туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 8 желтоқсандағы N 266 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z010000266_

23. «Автомобиль көлігі туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 4 шілдедегі N 476 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z030000476_

24. «Қаржы лизингі туралы» Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 5 шілдедегі N 78 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z000000078_

25. «Сауда қызметін реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 12 сәуірдегі N 544 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z040000544_

26. «Кредиттік серіктестіктер туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 28 наурыздағы N 400 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z030000400_

27. «Мемлекеттік сатып алу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2024 жылғы 1 шілдедегі № 106. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2400000106_

28. «Бағалы қағаздар рыногы туралы» Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 2 шілдедегі N 461 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z030000461_

29. «Қазақстан Республикасының Патент Заңы» Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 16 шілдедегі N 427 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z990000427_

30. «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 31 тамыздағы N 2444 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z950002444_

31. «Кешенді кәсіпкерлік лицензия (франчайзинг) туралы» Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 24 маусымдағы N 330 Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000330_

32. «Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы» Қазақстан Республикасының 1996 жылғы 10 маусымдағы N 6-I Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z960000006_

33. «Қазақстан Республикасы азаматтарының төлем қабілеттілігін қалпына келтіру және банкроттығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2022 жылғы 30 желтоқсандағы № 178-VII ҚРЗ. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000178

34. «Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2100000674

35. «Тұтынушылар құқын қорғау туралы заңдарды соттардың қолдану тәжірибесі

туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 1996 жылғы 25 шілдедегі № 7 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P96000007S_

36. «Тұрғын үйге меншік құқығын қорғауға байланысты дауларды шешудің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік 1999 жылғы 9 шілдедегі № 10 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P99000010S_

37. «Республика соттарының денсаулыққа келтірілген зиянды өтеу жөніндегі заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 1999 жылғы 9 шілде № 9 Нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P99000009S_

38. «Өздерінің қызметін заңнаманы өрескел бұза отырып жүзеге асыратын заңды тұлғаларды таратудағы сот тәжірибесі туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2004 жылғы 18 маусымдағы № 5 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P04000005S_

39. «Жылу және электр қуаты үшін берешекті өндіруге байланысты заңдарды соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2005 жылғы 23 желтоқсандағы № 9 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P05000009S_

40. «Банкроттық салдарынан заңды тұлғаны тарату кезінде азаматтардың өмірі мен денсаулығына келтірілген зиянды өтеу заңнамасын қолдану тәжірибесі туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2005 жылғы 28 қазандағы № 4 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P05000004S_

41. «Соттардың мемлекет мұқтажы үшін жер учаскелерін еріксіз иеліктен шығару жөніндегі заңдарды қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 25 желтоқсандағы № 8 Нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P06000008S_

42. «Меншік иесімен тасталған тұрғын үйге құқық жөніндегі дауларды соттардың қарау практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 20 сәуірдегі № 3 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P06000003S_

43. «Соттардың жер заңдарын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 16 шілдедегі № 6 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000006S_

44. «Тұрғын үйге меншік құқығына қорғауға байланысты дауларды шешудің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 16 шілдедегі № 5 Нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000005S_

45. «Авторлық құқық және сабақтас құқықтарды қорғау жөніндегі кейбір заң нормаларын соттардың қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 25 желтоқсандағы № 11 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000011S_

46. «Жауапкершілігі шектеулі және қосымша жауапкершілігі бар серіктестіктер жөніндегі заңнаманы қолданудың кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2008 жылғы 10 шілдедегі № 2 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P08000002S_

47. «Соттардың мұрагерлік туралы заңнаманы қолдануының кейбір мәселелерітуралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Төрағасының 2009 жылғы 29 маусымдағы № 5 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P09000005S_

48. «Акционерлік қоғамдар жөніндегі заңнаманы қолдану туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2009 жылғы 28 желтоқсандағы N 8 Нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P09000008S_

49. «Соттардың мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 21 сәуірдегі № 4 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000004S

50. «Оңалту және банкроттық туралы заңнаманы қолдану практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2015 жылғы 2 қазандағы №5 нормативтік

қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P150000005S
51. «Мәмілелер жарамсыздығының және олардың жарамсыздығының салдарларын соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 7 шілдедегі № 6 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000006S
52. «Соттардың Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасын азаматтық істер бойынша қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 25 қарашадағы № 8 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000008S
53. «Банктік қарыз шарттарынан туындайтын даулар бойынша азаматтық істерді қараудың сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 25 қарашадағы № 7 нормативтік қаулысы. » http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000007S
54. «Соттардың некені (ерлі-зайыптылықты) бұзу туралы істерді қараған кезде заңды қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2000 жылғы 28 сәуірдегі № 5 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P00000005S_
55. «Соттардың бала асырап алу жөніндегі заңнаманы қолдану практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 31 наурыздағы № 2 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000002S
56. «Соттардың балаларды тәрбиелеуге байланысты дауларды шешу кезінде заңды қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 29 қарашадағы № 15 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P180000015S
57. «Соттардың атқарушылық жазбаға дау айту бойынша істерді қарау кезінде заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 26 мамырдағы № 6 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000006S
58. «Соттардың заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлерді оңалту және олардың банкроттығы туралы заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2023 жылғы 2 қарашадағы № 2 Нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P230000002S
59. «Соттардың еңбек дауларын шешу кезінде заңнамаларды қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2024 жылғы 28 қарашадағы №1 нормативтік қаулысы. https://sud.gov.kz/sites/default/files/pagefiles/np_po_trudovomu_kaz.pdf

Оқу әдебиеті:

1. Идрышева С. Қазақстан Республикасының азаматтық құқығы: Оқу құралы / С.Идрышева. – Астана: Фолиант, 2015. – 248 б.
2. Жайлин Ғ.А. Азаматтық құқық: Оқулық. Ерекше бөлім. 1 том. – Аламаты: Заң әдебиеті, 2005. – 264 б.
3. Жайлин Ғ.А. Азаматтық құқық: Оқулық. Ерекше бөлім. 2 том. – Аламаты: Заң әдебиеті, 2008. – 358 б.
4. Елеусізова И. Қазақстан Республикасының өнеркәсіптік меншік объектілерін құқықтық қорғау мәселелері: Оқу құралы. – Астана: Фолиант, 2013. – 224 б.
5. Найманбаев С.М. Сақтандыру құқығы: Оқу құралы. – Алматы: Жеті жарғы, 2007. – 448 б.
6. Найманбаев С.М. Банктік құқық: Оқу құралы. – Алматы: Жеті жарғы, 2005. – 152 б.
7. Каудыров Т.Е. Гражданско-правовая охрана объектов промышленной собственности: Монография. – Алматы: Жеті жарғы, 2001. – 448 с.
8. Кусаинова Л.А., Жакупов Р.Е. Наследственное право Республики Казахстан: Учебно- практическое пособие. – Астана, 2013. – 208 с.
9. Жайлин Г.А. Гражданское право. Особенная часть. Учебник. Том 3. – Алматы, 2013. – 198 с.
10. Сулейменов М.К. Гражданское право Республики Казахстан: опыт теоретического исследования. Том 2. Часть вторая. Теоретическая. Раздел 1. Общие проблемы гражданского

права. - Алматы, 2016.

11. Сулейменов М.К. Гражданское право Республики Казахстан: опыт теоретического исследования. Том 3. Часть вторая. Теоретическая. Раздел 2. Гражданское правоотношение. - Алматы, 2016.

12. Климкин С.И. Товарищество с ограниченной ответственностью: Комментарий к Закону Республики Казахстан от 22 апреля 1998 года. 2-е изд. - Алматы: Юрист, 2016.

13. Гражданское право России. Практикум. Учебное пособие. / под ред. Анисимов А.П., Козлова М.Ю., Рыженков А.Я., Чикильдина А.Ю. - М., 2014. - 396 с.

14. Наследственное право: постатейный комментарий к статьям 1110–1185, 1224 Гражданского кодекса Российской Федерации [Электронное издание. Редакция 1.0] / Отв. ред. Е.Ю. Петров. – М.: М-Логос, 2018. – 656 с. (Комментарии к гражданскому законодательству #Глосса.) http://m-lawbooks.ru/wp-content/uploads/2018/10/Pietrov-Nasliedstviennoie-pravo- Nieizviestnyi.pdf

15. Бевзенко Р. С. Обеспечение обязательств (залог, поручительство, гарантия). - М.: Статут, 2015. - 592 с. (Доступно в СПС «КонсультантПлюс».) file:///C:/Users/709-user/Downloads/%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82.pdf

16. Стамқұлов Ә.С., Стамқұлова Г.Ә. Қазақстан Республикасының Жер құқығы. Жалпы бөлім: Оқу құралы. – Алматы, 2004. – 334 б.

17. Умирзаков П.К. Қазақстан Республикасында жерді мемлекет мұқтаждары үшін алып қоюды (сатып алуды) құқықтық реттеу/ Автореферат.

18. Абдраимов Б.Ж., Боголюбов С.А. Земельное право России и Казахстана:проблемы развития, процессуальные формы реализации. - М.: Юристъ, 2007. – 248 с.

19. Косанов Ж.Х «Право собственности, право землепользования и иные права на землю» Монография. – Алматы, 2002 г.

20. Ахметов А., Ахметова Г. А. Еңбек құқығы. Оқулық. – Алматы: «Нұр-пресс», 2005. - 405 бет. http://lib-ekb.kz/upload/iblock/24b/24bec305281dba61645d2f1a83d6b00a.pdf

21. Жампейісов Д.Ә.. Еңбек құқығы және әлеуметтік қамсыздандыру құқығы: Оқулық / Д.Ә. Жампейісов, Д.Ә. Жампейісов.- Астана: Фолиант, 2014.- 661 б.

22. Основы интеллектуальной собственности: вопросы и ответы для студентов. Пекин и Женева: Национальное управление интеллектуальной собственности Китая и Всемирная организация интеллектуальной собственности. – CNIPA и ВОИС, 2019 // https://www.wipo.int/publications/ru/details.jsp?id=4410

23. Карагусов Ф. Рекомендации по совершенствованию корпоративного законодательства Республики Казахстан. 20 ноября 2020 года // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=37212626&pos=6;-108#pos=6;-108

24. Актуальные проблемы гражданского права. Учебник для магистратуры. Под ред. Р.В. Шагиевой. – М., 2021. – 380 с. // https://www.labirint.ru/books/671387/

25. Диденко А. «Право. Мораль. Справедливость». – Алматы, 2022 // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38750528

26. Жайлин Г.А. «Право интеллектуальной собственности». . – Алматы: Жеті жарғы, 2020.

27. Климкин С.И. Гражданское право Республики Казахстан: Толкование и применение законодательства. – Алматы: Жеті жарғы, 2023.

28. Климкин С.И. Гражданское право Республики Казахстан: Нормы гражданского законодательства. – Алматы: Жеті жарғы, 2025.

2-БӨЛІМ. «Азаматтық процестік заңнама нормаларын қолдану»

Мазмұны

1-тақырып. Азаматтық процестік құқықтың құқық саласы және заң ғылымы ретіндегі пәні: қазіргі заманғы мәселелер

2-тақырып. Азаматтық сот ісін жүргізу қағидаттарының жүйесі

3-тақырып. Сот құзыреттілігін бөлу мәселелері (ведомстволық және соттылық)

4-тақырып. Азаматтық сот ісін жүргізуге қатысушылардың процестік жағдайы. Азаматтық процестік құқық қатынастары: проблемалық сұрақтар

5-тақырып. Азаматтық процестегі дәлелдемелер мен дәлелдеудің проблемалық сұрақтары

6-тақырып. Татуласу рәсімдері және дауларды соттан тыс реттеудің тетіктері

7-тақырып. Азаматтық істерді қарау рәсімдерін жеделдету мәселелері

8-тақырып. Электрондық сот ісін жүргізу ерекшеліктері

9-тақырып. Бірінші сатыдағы сотта талап қою ісін жүргізу ерекшеліктері

10-тақырып. Ерекше талап қою ісін жүргізу

11-тақырып. Ерекше іс жүргізу

12-тақырып. Бірінші сатыдағы соттың актілері

13- тақырып. Сот актілерін қайта қараудың өзекті мәселелері

14- тақырып. Атқарушылық іс жүргізудің қазіргі заманғы мәселелері

15-тақырып. Шетелдік құқық субъектілерінің қатысуымен азаматтық істерді қарау ерекшеліктері

1-тақырып. Азаматтық процестік құқықтың құқық саласы және заң ғылымы ретіндегі пәні: қазіргі заманғы мәселелер

Азаматтық сот ісін жүргізу саласындағы сот реформасы: қазіргі жағдайы, одан әрі дамуының негізгі бағыттары. Субъективті құқықтар мен заңмен қорғалатын мүдделерді сот арқылы қорғау ұғымы.

Азаматтық істер бойынша сот төрелігін жүзеге асыру. Азаматтық процестік нысан. Азаматтық процестік құқығының ұғымы, оның пәні, әдісі және жүйесі: пікірталас сұрақтары. Азаматтық процестік құқықтың басқа процестік және материалдық құқық салаларымен арақатынасы.

Азаматтық процестік құқықтың қайнар көздері: ұғымы, иерархия мәселелері. Қазақстан Республикасының халықаралық шарттық және өзге де міндеттемелері, сондай-ақ азаматтық процестік құқықтың құрамдас бөлігі ретінде Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының және Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары. Азаматтық процестік заңының уақыт бойынша қолданылуы. Азаматтық процестің сатылары: бөлу және жіктеу мәселелері. Азаматтық процестегі іс жүргізу түрлерінің мәселелері.

2-тақырып. Азаматтық сот ісін жүргізу қағидаттарының жүйесі

Азаматтық процестік құқықтың қағидаттарының түсінігі және мәні, олардың жүйесі мен жіктелуі. Диспозитивтік, тараптардың жарыспалылығы мен тең құқықтылығы, объективті ақиқат: қағидаттардың мәні, мазмұны арақатынасы. Азаматтық процестік құқығы қағидаттарының түсінігі және оларды қолдану мәселелері. Сот төрелігінің қол жетімділік қағидаты және оны азаматтық процесте іске асыру мәселелері. Процестік үнемдеу қағидаты: түсінігі, маңызы және іске асырылуы. Азаматтық процестік құқықтың жариялылық қағидаты және оның сипаттамасы. Процестік адалдық қағидатын түсіну мәселесі және оны азаматтық сот ісін жүргізу субъектілерімен іске асырылуы. Соттың құқықтық мәселелерді әділдік пен ақылға сыйымдылық өлшемшарттарын негізге ала отырып шешуі. Азаматтық істер бойынша сот төрелігінің халықаралық-құқықтық стандарттары аясындағы әділдік қағидаты.

3-тақырып. Сот құзыреттілігін бөлу мәселелері (ведомстволық және соттылық)

Ведомстволықты анықтаудың жалпы ережелері. Ведомстволықтың коллизиясы және оларды шешу тәртібі. Ведомстволық ережелерін сақтамаудың процестік-құқықтық салдары.

Істердің соттылығы ұғымы және түрлері. Экстерриториалдық соттылық. Пәндік және аумақтық соттылықты анықтау мәселелері. Азаматтық істердің мамандандырылған соттардың, мамандандырылған сот құрамдарының соттылығына жатқызылуы. Азаматтық істердің облыстық және оған теңестірілген соттың соттылығына жатқызылуы. Азаматтық істердің Қазақстан Республикасының Азаматтық істер жөніндегі кассациялық сотының соттылығына жатқызылуы. Соттылық ережелерін сақтамаудың процестік-құқықтық салдары.

4-тақырып. Азаматтық сот ісін жүргізуге қатысушылардың процестік жағдайы. Азаматтық процестік құқық қатынастары: проблемалық сұрақтар

Азаматтық процестік құқықтың субъектілері: жіктеу мәселелері. Сот отырысына төрағалық етушінің рөлі. Іске қатысатын адамдардың құқықтық жағдайының ерекшеліктері. Іске қатысатын өзге де тұлғалардың құқықтық жағдайының ерекшеліктері. Азаматтық процестік құқық қабілеттілік және әрекет қабілеттілік. Процестік құқық субъектілік туралы пікірталас. Азаматтық процесте өзге тұлғаның мүдделерін қорғау.

Азаматтық процестегі өкілдің процестік және құқықтық жағдайының өзекті мәселелері. Азаматтық сот ісін жүргізудегі сотта өкілдік етудің түрлері. Адвокаттың соттың тағайындауы бойынша азаматтық процеске өкіл ретінде қатысуы, оның өкілеттіктерінің көлемін анықтау ерекшеліктері. Азаматтық процесте прокурордың процестік жағдайының ерекшеліктері.

Азаматтық процестік құқық қатынастарының ұғымы, ерекшеліктері, құрылымы және объектісі мәселелері. Қарапайым азаматтық процестік құқықтық қатынастар. Күрделі азаматтық процестік құқықтық қатынастар.

Соттың және азаматтық процестің басқа қатысушыларының құқықтары мен міндеттерінің арақатынасы мәселесі. Процестік құқықтарды теріс пайдалану: түсіну, жіктеу, процестік салдары және рұқсат етілген мінез-құлықпен арақатынасы.

5-тақырып. Азаматтық процестегі дәлелдемелер мен дәлелдеудің проблемалық сұрақтары

Дәлелдеудің процестік нысаны. Азаматтық істер бойынша дәлелдеу тетігіндегі заңды деректер. Азаматтық істер бойынша дәлелдеу тетігіндегі құқықтық сана. Азаматтық процестегі таным сипаты және анықталатын ақиқат мәселесі. Дәлелдеу нысанасын түсінудің мәселелері. Дәлелдемелердің қатыстылығы және жарамдылығы мәселелері. Дәлелдемелерді ұсыну және алмасу. Дәлелдемелерді ашу. Дәлелдемелер ретінде жол берілмейтін мәліметтер. Дәлелдеу бойынша міндеттерді бөлу мәселесі. Дәлелдемелік болжамның (презумпция) рөлі.

Дәлелдемелер мен дәлелдеу құралдарын жіктеу мәселесі. Электрондық тәсілмен алынған дәлелдемелердің құқықтық табиғаты. Азаматтық процестегі беттестіру. Туынды куә айғақтарының процестік маңызы. Дәлелдемелерді қамтамасыз ету мәселелері. Сотпен дәлелдемелерді бағалаудың теориялық және практикалық аспектілері.

6-тақырып. Татуласу рәсімдері және дауларды соттан тыс реттеудің тетіктері

Дауларды шешудің баламалы құралдарын дамытудың себептері мен алғышарттары. Дауларды шешудің соттан тыс нысандарының жүйесі және олардың жіктелуі. Азаматтық сот ісін жүргізу міндеттерінің бірі ретінде дауды бейбіт жолмен реттеуге жәрдемдесу. Тараптардың татуласуына жәрдемдесу азаматтық істі дайындау міндеттерінің бірі ретінде. Татуластыру рәсімдерінің артықшылықтары мен кемшіліктері. Шет елдердегі татуласу рәсімдердің ерекшеліктері мен түрлері. Делдалдың қатысуы үшін келісімнің ерекшеліктері. Татуласу келісімдері құқық бұзушылықтардың алдын алу тәсілі ретінде. Татуласу келісімдерді қолданудың шетелдік тәжірибесі. Медиация азаматтық-құқықтық дауды реттеу тәсілі ретінде және оны қолдану тәртібі. Дауды партисипативтік рәсім тәртібімен реттеу.

Дауды төреліктің, «Астана» халықаралық қаржы орталығы сотының шешуіне беру.

7-тақырып. Азаматтық істерді қарау рәсімдерін жеделдету мәселелері

Азаматтық процестегі бұйрық арқылы іс жүргізу: түсінігі, жалпы сипаттамасы, сот бұйрығын шығару негіздері. Соттың бұйрығы негізінде берешекті өндіріп алу. Сот бұйрығын шығару туралы арыздың нысаны мен мазмұны. Сот бұйрығын шығару туралы арызды қабылдаудан бас тарту және қайтару негіздері. Сот бұйрығын шығару тәртібі мен мерзімі. Сот бұйрығының мазмұны. Жауапкерге сот бұйрығының көшірмелерін жіберу. Сот бұйрығына қарсылық білдіру. Сот бұйрығының күшін жою. Талап қоюшыға сот бұйрығын беру және оны орындауға жіберу.

8-тақырып. Электрондық сот ісін жүргізудің ерекшеліктері

Азаматтық сот ісін жүргізу форматы. Электрондық құжаттар: түсінігі және мағынасы. Электрондық құжаттарды дәлел ретінде пайдалану мәселелері. Техникалық байланыс құралдарын пайдалану арқылы сот отырысына қатысу. Электрондық хаттама: түсінігі, процестік ресімделуі. Электрондық азаматтық істі қалыптастыру ерекшеліктері.

9-тақырып. Талап қою ісін жүргізу

Құқықты қорғаудың талап қою нысаны: қазіргі жағдайы, даму болашағы. Талап қою түрлерінің процестік жіктелуі. Азаматтық сот ісін жүргізуде істерді қозғаудың өзекті мәселелері. Сотқа дейінгі хаттама. Азаматтық іс қозғаудың құқықтық салдары. Істі сот талқылауына дайындау: мақсаты, міндеттері, соттың өкілеттігі, сот практикасы мәселелері. Алдын ала сот отырысы институты: мақсаты, міндеттері, сот практикасы мәселелері.

Оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібі. Оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қаралатын істер. Істерді оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қараудың ерекшеліктері. Соттың оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу шеңберіндегі өкілеттіктері. Оңайлатылған (жазбаша) іс жүргізу тәртібімен қаралған іс бойынша шешім.

Сот талқылауы: түсінігі, маңызы, іс жүргізу тәртібі, құрамдас бөліктері (сатылары). Сот талқылауында төрағалық етуші және тараптар. Бірінші сатыдағы сотта істі қарау мерзімінің ақылға қонымды болуы. Іс бойынша іс жүргізуді тоқтата тұру және істі қарауды қайта бастау. Іс бойынша одан әрі іс жүргізуге уақытша кедергі келтіретін еңсерілмейтін күштің әрекеттері. Сот талқылауын шешім шығарусыз аяқтау: практиканың өзекті мәселелері. Қазіргі заманғы азаматтық сот ісін жүргізудің даму үрдісін ескере отырып, сот отырысының хаттамасына қойылатын талаптар.

Сот отырысының хаттамасы: дайындау, танысу, ескертулер жасау тәртібі.

10-тақырып. Ерекше талап қою ісін жүргізу

Ерекше талап қою ісін жүргізу: түсінігі және оның ерекшеліктері. Істі сот талқылауына дайындау. Нормативтік құқықтық актінің заңдылығына дау айту туралы істер бойынша іс жүргізу ерекшеліктері. Активтерді қайтару жөніндегі уәкілетті органның әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) дау айту туралы істер бойынша іс жүргізу ерекшеліктері.

11-тақырып. Ерекше іс жүргізу

Ерекше іс жүргізу ұғымы және оның талап қою ісін жүргізуден айырмашылығы. Ерекше іс жүргізу істері бойынша соттылықтың арнайы қағидалары. Ерекше іс жүргізу тәртібімен қаралатын істер. Істі сот талқылауына дайындау. Істерді ерекше іс жүргізу тәртібімен қараудың процестік ерекшеліктері.

Заңды мәні бар фактілерді анықтау туралы істер. Заңды маңызы бар фактілерді анықтау үшін қажетті шарттар. Заңды маңызы бар фактілерді анықтау туралы істер бойынша сот практикасы мәселелері.

12-тақырып. Бірінші сатыдағы соттың актілері

Бірінші сатыдағы сот актілерінің ұғымы және түрлері. Сот шешімі: мәні, маңызы және түрлері. Сот шешімінің жаңа форматы және оның мазмұнына қойылатын талаптар. Біртекті істердің бірін бірінші саты бойынша қарау нәтижесінде облыстық (оған теңестірілген) сот пен Жоғарғы Сот шығарған шешімнің маңызы.

Сот шешімінің заңды күші: заңнамалық реттеу мәселелері. Шешімді түсіндіру: нормативтік талаптар, сот тәжірибесі мәселелері.

Қосымша шешім. Шешімдегі қате жазулар мен анық арифметикалық қателерді түзету.

Сот ұйғарымдары, олардың мазмұны, нысаны, шығару және орындау тәртібі бойынша түрлері.

13-тақырып. Сот актілерін қайта қараудың өзекті мәселелері

Апелляция мен кассацияның мәні. Апелляциялық және кассациялық сатылардағы соттардың сот актілерінің заңдылығын тексеру мақсаттары. Сот актілерін қайта қарау сатыларында қолданылатын қағидаттар. Сот актілерін қайта қарау сатыларындағы болжамдар (презумпциялар) мен преюдициялар. Апелляциялық және кассациялық шағымдануға жататын сот актілері. Апелляциялық шағым беру: шағымның тәртібі, мерзімдері, мазмұны және бірінші сатыдағы сот судьясының іс-әрекеттері. Кассациялық шағым беру: апелляциялық шағым беруден айырмашылықтар.

Апелляциялық қараудың нысанасы және шектері. Апелляциялық және кассациялық іс жүргізу сатыларындағы татуластыру рәсімдері. Бірінші сатыдағы сот судьясының апелляциялық шағымды, прокурордың өтінішхатын алғаннан кейінгі әрекеттері. Істі апелляциялық сатыдағы сотта қарауға дайындау. Апелляциялық сатыдағы соттың істі қарау мерзімі. Апелляциялық сатыдағы сотта істі қарау. Апелляциялық сатыдағы соттың өкілеттіктері. Апелляциялық қаулының мазмұны.

Істі кассациялық тәртіппен қарау нысанасы және шектері. Істерді кассациялық тәртіппен қарайтын соттар. Істерді талап етіп алдырудың және заңды күшіне енген сот актілерін қайта қараудың себептері мен негіздері. Кассациялық тәртіппен сот актілерін қайта қару туралы өтінішхатты алдын ала қарау. Өтінішхатты алдын ала қарау нәтижелері бойынша қабылданатын шешімдер. Істі кассациялық сатыдағы соттың қарау тәртібі. Кассациялық сатыдағы соттың өкілеттіктері. Кассациялық сатыдағы сот қаулысының мазмұны. Кассациялық сатыдағы сот қаулысының заңды күшіне енуі. Сот шешімінің, ұйғарымының, қаулысының күші жойылғаннан кейін істі қарау. Қазақстан Республикасында дербес кассация енгізе отырып, сот жүйесін реформалау. Азаматтық істер бойынша дербес кассация.

Сот актілерін жаңадан ашылған немесе жаңа мән-жайлар бойынша қайта қарау ұғымы. Кассациялық тәртіпте қайта қараудан айырмашылығы. Жаңадан ашылған мән-жайлар ұғымы. Жаңа мән-жайлар ұғымы. Сот актілерін жаңадан ашылған немесе жаңа мән-жайлар бойынша қайта қарайтын соттар. Арыз беруге арналған мерзімнің есептелуі. Арызды соттың іс жүргізуіне қабылдау. Арызды қарау. Соттың істі қайта қарау туралы арыз бойынша ұйғарымы.

14-тақырып. Атқарушылық іс жүргізудің қазіргі заманғы мәселелері

Атқарушылық іс жүргізу: түсіну және нормативтік ресімдеу мәселелері. Сот шешімінің орындалуын қамтамасыз ету. Шешімді орындауды кейінге қалдыру және мерзімін ұзарту, шешім орындауға жіберілгенге дейін оны орындау тәсілі мен тәртібін өзгерту. Сот шешімін орындауға жіберу. Сот шешімін дереу орындау. Мәжбүрлі орындау шаралары: теория және практика мәселелері. Сот орындаушысының қаулысын санкциялау. Борышкердің мүлкіне тыйым салу және оны мәжбүрлеп сату: практика мәселелері. Атқарушылық іс жүргізудегі медиация рәсімінің мәселелері және оларды шешудің мүмкін жолдары. Сот актілерінің орындалуын сот бақылауы институты. Татуласу келісімі және сот актісін орындау.

15-тақырып. Шетелдік құқық субъектілерінің қатысуымен азаматтық істерді

қарау ерекшеліктері

Халықаралық азаматтық процесс ішкі азаматтық процестік құқықтың ажырамас бөлігі ретінде. Ұлттық азаматтық процесте шетелдік тұлғалардың жағдайы. Шетелдік тұлғалар қатысатын істер бойынша Қазақстан Республикасы соттарының құзыреті. Азаматтық істердің соттылығы. Шетелдік сотта іс жүргізудің мәні. Халықаралық азаматтық процесте өзара түсіністік қағидатын және ұлттық режим қағидатын қолдану. Азаматтық істер бойынша құқықтық көмек көрсету. Қазақстан Республикасында шетелдік соттардың шешімдерін тану және орындау.

Ұсынылатын әдебиеттер:

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_
2. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 25 желтоқсандағы № 132 Конституциялық заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z000000132_
3. «Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы» Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 5 қарашадағы № 153 Конституциялық заңы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000153
4. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Жалпы бөлім), 1994 жылғы 27 желтоқсандағы № 268-XIII. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K940001000_
5. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (Ерекше бөлім), 1999 жылғы 1 шілдедегі № 409. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K990000409_
6. Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі, 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V ҚРЗ. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000377
7. Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы, 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV Кодексі. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1100000518
8. Қазақстан Республикасының Еңбек Кодексі, 2015 жылғы 23 қарашадағы № 414-V ҚРЗ. http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000414
9. Қазақстан Республикасының Кодексі 2017 жылғы 25 желтоқсандағы № 120-VI ҚРЗ «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (салық кодексі)» http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1700000120
10. Қазақстан Республикасының Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы Кодексі, 2017 жылғы 27 желтоқсандағы № 125-VI ҚРЗ. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1700000125
11. «Төрелік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2016 жылғы 8 сәуірдегі № 488-V ҚРЗ. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1600000488
12. «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 2 сәуірдегі № 261-IV Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z100000261_
13. Сот-сараптама қызметі туралы Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 10 ақпандағы № 44-VI ҚРЗ Заңы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1700000044
14. «Қазақстан Республикасы азаматтарының төлем қабілеттілігін қалпына келтіру және банкроттығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2022 жылғы 30 желтоқсандағы № 178-VII ҚРЗ. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000178
15. «Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2100000674
16. «Қазақстан Республикасында сот билігі туралы заңдарды қолданудың кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 1998 жылғы 14 мамырдағы № 1 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P98000001S_

17. «Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының нормаларын қолдану туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2008 жылғы 10 шілдедегі № 1 нормативтік Қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P08000001S_

18. «Шетелдіктерді немесе азаматтығы жоқ адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен шығарып жіберу істерін қараудың сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2013 жылдың 13 желтоқсандағы № 4 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P130000004S

19. «Сот төрелігіне қол жеткізу құқығы және Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сот актілерін қайта қарау бойынша өкілеттіктері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылдың 15 қаңтарындағы № 1 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000001S

20. «Сот ісін жүргізу тілі қағидатын қолданудың кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылдың 22 желтоқсандағы № 13 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000013S

21. «Соттардың некені (ерлі-зайыптылықты) бұзу туралы істерді қараған кезде заңды қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2000 жылғы 28 сәуірдегі № 5 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P00000005S_

22. «Соттардың балаларды тәрбиелеуге байланысты дауларды шешу кезінде заңды қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 29 қарашадағы № 15 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P180000015S

23. «Азаматтық істерді соттың қарауына әзірлеу туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2001 жылғы 13 желтоқсандағы № 21 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P01000021S_

24. «Заңдық маңызы бар фактілерді анықтау туралы істер бойынша сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2002 жылғы 28 маусымдағы № 13 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P02000013S_

25. «Азаматтық істері бойынша сот шешімі туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 11 шілдедегі № 5 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P03000005S_

26. «Соттардың азаматтық іс жүргізу заңнамасының кейбір нормаларын қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 20 наурыздағы № 2 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P03000002S_

27. «Қазақстан Республикасы соттарының азаматтық істер бойынша сот шығындары туралы заңдарды қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 25 желтоқсандағы № 9 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P06000009S_

28. «Сот актілерін жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау кезінде Қазақстан Республикасы Азаматтық процестік кодексінің нормаларын қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 8 желтоқсандағы № 12 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P170000012S

29. «Азаматтық істер бойынша қамтамасыз ету шараларын қабылдау туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2009 жылғы 12 қаңтардағы № 2 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P09000002S_

30. «Соттардың Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі 29-тарауының нормаларын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2010 жылғы 24 желтоқсандағы № 20 Нормативтік қаулысы. Нормативтік қаулының тақырыбына өзгеріс енгізілді - Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 19 қаңтардағы № 2 нормативтік қаулысымен. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P100000020S

31. «Соттардың азаматтық істер бойынша жеке ұйғарымдар шығару тәжірибесі туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2010 жылғы 25 маусымдағы № 1 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P10000001S_

32. «Соттардың бала асырап алу жөніндегі заңнаманы қолдану практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 31 наурыздағы № 2 нормативтік

қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000002S

33. «Соттардың Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасын азаматтық істер бойынша қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 25 қарашадағы № 8 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000008S

34. «Соттардың жер заңдарын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 16 шілдедегі № 6 нормативтік қаулысы. http://adilet.zan.kz/rus/docs/P07000006S_

35. «Соттардың мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 21 сәуірдегі № 4 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000004S

36. «Соттардың салық заңнамасын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 22 желтоқсандағы № 9 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000009S

37. «Соттардың атқарушылық жазбаға дау айту бойынша істерді қарау кезінде заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 26 мамырдағы № 6 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000006S

38. «Соттардың заңды тұлғалар мен дара кәсіпкерлерді оңалту және олардың банкроттығы туралы заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2023 жылғы 2 қарашадағы № 2 Нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P230000002S

39. «Соттардың төрелік заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2023 жылғы 2 қарашадағы № 3 Нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P230000003S

40. «Соттардың еңбек дауларын шешу кезінде заңнамаларды қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2024 жылғы 28 қарашадағы №1 нормативтік қаулысы. https://sud.gov.kz/sites/default/files/pagefiles/np_po_trudovomu_kaz.pdf

Оқу әдебиеті:

1. Комментарий к Гражданскому процессуальному кодексу Республики Казахстан. – Астана: Библиотека Верховного Суда Республики Казахстан, 2016. – 808 с.

2. Аленов М.А. ҚР Азаматтық іс жүргізу құқығы. – Астана, 2011.

3. Егембердиев Е.О. Атқарушылық іс жүргізу: Оқу құралы. – Астана: Фолиант баспасы, 2006.

4. Егембердиев Е.О. Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу құқығы: Оқулық. – Астана: Фолиант, 2007. - 388 б.

5. Нұрмашев Ү., Нұрмашева Ф. Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу құқығы. – Алматы, 2009.

6. Дуйсенова Э.О. Азаматтық істердің соттылығы: теориялық және практикалық аспектілері: заң ғ. к... дис. автореферaты / Э.О. Дуйсенова. – Астана, 2008. – 24 б.

7. Аленов М.А. Исполнение судебных актов: Учебное пособие. – Астана, 2013. – 266 с.

8. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан. Краткий курс. Учебное пособие. – Алматы, 2012. – 476 с.

9. Новеллы гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан о производстве в суде первой инстанции: практическое пособие. – Алматы, 2016. – 232 с.

10. Особенности рассмотрения отдельных категорий гражданских дел: Учебно-практическое пособие. – Астана: Библиотека Верховного Суда Республики Казахстан, 2017. – 356 с.

11. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан: Учебник // под редакцией Баймолдиной З.Х. Том 1 и 2. Алматы: Издательство «КазГЮА», 2001.

12. Бексултанова Р.Т. Гражданское процессуальное право Республики Казахстан. Казусная технология. – Астана: Фолиант, 2014. – 440 с.

13. Борисова Е. А. Апелляция, кассация, надзор по гражданским делам: учеб. Пособие / Е. А. Борисова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма: ИНФРА-М, 2016.

14. Новеллы гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан о производстве в суде первой инстанции: практическое пособие. – Алматы, 2016. – 232 с.

15. Куанова И.З. Наследственные споры: методика подготовки дела, судебного разбирательства и составления решения суда. Практическое пособие. – Астана, 2017. – 120 с.

16. Брановицкий К.Л. Сближение (гармонизация) гражданского процессуальногоправа в рамках Европейского союза и на постсоветском пространстве (сравнительно-правовой аспект). – М.: Статут, 2018.

17. Бюлов, Оскар. Учение о процессуальных возражениях и процессуальные предпосылки / пер. с нем. Д. С. Ксенофонтовой; отв. ред. Д. Х. Валеев. – Москва: Статут, 2019.

18. Васьковский Е.В. Курс гражданского процесса: Субъекты и объекты процесса, процессуальные отношения и действия. – М.: Статут, 2016.

19. Исполнительное производство: Практикум: Учебное пособие / Под ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Яркова, канд. юрид. наук, доц. Е.А. Царегородцевой; Урал. гос. юрид. ун-т. - 3- е изд., испр. и доп. – М.: Статут, 2017.

20. Гражданский процесс: Практикум: Учебное пособие / Под ред. проф. В.В. Яркова, доц. А.Г. Плешанова; Урал. гос. юрид. ун-т. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Статут, 2017.

3-БӨЛІМ. «Қылмыстық заңнаманы қолдану практикасы»

Мазмұны

1-тақырып. Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасы мен қылмыстық-құқықтық саясатының заманауи жай-күйі мен даму үрдістері

2-тақырып. Қылмыстық құқық бұзушылық және оның құрамы. Әрекеттің қоғамдық қауіптілігі мен құқыққа қайшылығын жоққа шығаратын мән-жайлар

3-тақырып. Қылмыстық заңнаманың қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптігін реттейтін нормаларын қолдану практикасы

4-тақырып. Аяқталмаған қылмысты саралау, өз еркімен бас тартудың белгілері және құқықтық салдары

5-тақырып. Сыбайлас қатысып жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау

6-тақырып. Жаза және өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шаралары

7-тақырып. Жаза тағайындаудың жалпы және арнайы негіздері. Шартты түрде соттауды қолдану практикасы

8-тақырып. Қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босатудың сот практикасы

9-тақырып. Жеке адамға, отбасына және кәмелетке толмағандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

10-тақырып. Адамның және азаматтың конституциялық және өзге де құқықтары мен бостандықтарына және мемлекеттің конституциялық құрылысының негіздеріне және қауіпсіздігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар

11-тақырып. Меншікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

12-тақырып. Ақпарат және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар

13-тақырып. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы қолдану практикасы

14-тақырып. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыбайлас жемқорлық және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар және коммерциялық және өзге де ұйымдардағы қызмет мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар, оларды ажырату мәселелері

15-тақырып. Қоғамдық қауіпсіздікке және қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

16-тақырып. Халық денсаулығына және имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау. Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар

17-тақырып. Экологиялық қылмыстық құқық бұзушылықтар, қылмыстық құқық бұзушылықтардың ұқсас түрлерінен ажырату мәселелері

18-тақырып. Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

19-тақырып. Басқару тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

20-тақырып. Сот төрелігіне және жазалардың орындалу тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылық туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері

1-тақырып. Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасы мен қылмыстық- құқықтық саясатының заманауи жай-күйі мен даму үрдістері

Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасының даму динамикасы және тұрақтылығы. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексін реформалаудың тұжырымдамалық негіздері. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының қылмыстық заңнаманы қолдану мәселелері бойынша нормативтік қаулылары. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының қылмыстық заңнаманы қолдану мәселелері бойынша нормативтік қаулылары. Қылмыстық заң нормаларын түсіндіру мәселелері. Қылмыстық заңның кері күші туралы нормаларды қолдану практикасы. Қылмыстық-құқықтық нормалардың бәсекелестігі мәселелері.

Қылмыстық құқықтың принциптерін сақтаудың өзекті мәселелері. Қылмыстық құқық принциптерін бұзу және оның салдары. Азаматтардың заң алдындағы теңдігі принципін іске асыру мәселелері. Жауапкершілік пен жазаның сөзсіздігі принципін қамтамасыз етудің құқықтық негіздері. Әділеттік принципін қамтамасыз ету. Қылмыстық құқықтағы гуманизм мен репрессияны үнемдеу принциптерінің арақатынасы. Жеке кінәлі жауаптылық принципін сақтау.

Қылмыстық-құқықтық саясат және оны іске асыру проблемалары. Қазіргі кезеңдегі қылмыстық-құқықтық саясат және қылмыстылықпен күрес мәселелері. Қылмыстық-құқықтық реттеудің жазалау, қалпына келтіру және алдын алу құралдарының теңгерімділігін қамтамасыз ету проблемалары.

2-тақырып. Қылмыстық құқық бұзушылық және оның құрамы. Әрекеттің қоғамдық қауіптілігі мен құқыққа қайшылығын жоққа шығаратын мән-жайлар

Қылмыстық құқық бұзушылық ұғымы. Қылмыстық құқық бұзушылықтарды қылмыстарға және қылмыстық теріс қылықтарға бөлудің негізіне қаланған өлшемдер. Қылмыс ұғымы және белгілері. Қылмыстарды санаттау. Қылмыстық құқық бұзушылықтарды әртүрлі негіздер бойынша жіктеу. Қылмыстық теріс қылық ұғымы және белгілері. Әрекеттің мардымсыздығы. Қылмыстық құқық бұзушылықтардың басқа құқық бұзушылықтардан және қоғамға жат теріс қылықтардан айырмашылығы.

Қылмыстық құқық бойынша қылмыстық құқық бұзушылық құрамы ұғымы. «Қылмыстық құқық бұзушылық» және «қылмыстық құқық бұзушылық құрамы» ұғымдарының арақатынасы. Қылмыстық құқық бұзушылық құрамының қылмыстық жауаптылықтың бірден-бір негізі ретіндегі маңызы. Қылмыстық құқық бұзушылық құрамының элементтері мен белгілері. Қылмыстық құқық бұзушылық құрамдарының түрлері. Қылмыстық құқық бұзушылықты саралау ұғымы. Қылмыстық заңды дұрыс қолдану үшін қылмыстық құқық бұзушылық құрамының белгілерін дәл анықтаудың маңызы.

Қылмыстық құқық бойынша әрекеттің қоғамдық қауіптілігі мен құқыққа қайшылығын жоятын мән-жайлардың түсінігі, құқықтық табиғаты және маңызы. Қажетті қорғаныстың заңды болуының шарттары. Қажетті қорғаныстың шегінен шығу. Қолсұғушылық жасаған адамды ұстап алу кезінде зиян келтірудің заңды болуының шарттары. Қолсұғушылық жасаған адамды ұстап алу үшін қажетті шаралар шегінен шығу. Аса қажеттілік жағдайында зиян келтірудің заңды болуының шарттары. Жедел-іздестіру, қарсы барлау іс-шараларын немесе жасырын тергеу іс- қимылдарын жүзеге асыру кезінде зиян келтірудің заңды болуының шарттары. Негізді тәуекел ету және оның заңды болуының шарттары. Тойтарылмайтын күштеп мәжбүрлеу әрекеттің қоғамдық қауіптілігі мен құқыққа қайшылығын жоятын дербес мән-жай ретінде. Бұйрықты немесе өкімді орындау.

3-тақырып. Қылмыстық заңнаманың қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптігін реттейтін нормаларын қолдану практикасы

Қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптігінің ұғымы және белгілері. Көптіктің жеке күрделі қылмыстық құқық бұзушылықтардан (жалғаспалы, созылмалы, құрамдас, балама әрекеттерден тұратын, балама салдары бар, кінәнің екі нысанымен жасалатын) айырмашылығы. Қылмыстық құқық бұзушылықтардың көптігінің оның заңмен бекітілген нысандарында ғана көрініс беру мүмкіндігі. Қылмыстардың немесе қылмыстық теріс қылықтардың бірнеше рет жасалуының түсінігі және белгілері. Бірнеше рет жасаудың саралау пен жазаға әсері. Қылмыстық құқық бұзушылықтар жиынтығының түсінігі, белгілері және түрлері. Жиынтықтың саралау пен жазаға әсері. Қылмыстардың қайталануының түсінігі, белгілері және түрлері. Қайталанудың жазаға әсері.

4-тақырып. Аяқталмаған қылмысты саралау, өз еркімен бас тартудың белгілері және құқықтық салдары

Қасақана қылмыс сатыларының түсінігі және түрлері. Қасақана пиғылдың ашылып

қалуының жазаланбайтындығы. Дайындалу мен оқталу аяқталмаған қылмыстың түрі ретінде. Қылмысқа дайындалудың түсінігі және белгілері. Дайындалудың пиғылдың ашылып қалуынан айырмашылығы. Қылмысқа дайындалудың жазаланушылығының шектері. Қылмысқа оқталудың түсінігі және белгілері. Оқталудың дайындалудан және аяқталған қылмыстан айырмашылығы. Қылмысқа оқталудың түрлері. Қылмысқа оқталудың жазаланушылығының шектері. Аяқталған қылмыстық құқық бұзушылық ұғымы. Қылмыстық құқық бұзушылық құрамының конструкциясы және оның аяқталу сәті. Қылмыстық құқық бұзушылықтан өз еркімен бас тартудың түсінігі, белгілері және құқықтық салдары. Өз еркімен бас тартудың әрекетпен өкінуден айырмашылығы.

5-тақырып. Сыбайлас қатысып жасалған қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау

Қылмыстық құқық бұзушылыққа сыбайлас қатысу ұғымы. Сыбайлас қатысудың объективтік және субъективтік белгілері. Бірлескен қылмыстық құқық бұзушылықта атқаратын міндеттерінің сипатына қарай сыбайлас қатысушылардың түрлері: орындаушы, ұйымдастырушы, айдап салушы, көмектесуші. Сыбайлас қатысу нысаны, оларды бөлу өлшемдері. Адамдар тобының, алдын ала сөз байласқан адамдар тобының, қылмыстық топтың құқықтық сипаттамалары. Қылмыстық топтардың түрлері, олардың өзіндік ерекшеліктері. Сыбайлас қатысу нысандарының саралау мен жазаға әсері.

Сыбайлас қатысудың арнайы мәселелері. Қылмыстық құқық бұзушылыққа сыбайлас қатысушының шектен шығуы. Арнайы субъектілі қылмыстық құқық бұзушылықтардағы сыбайлас қатысу. Сәтсіз сыбайлас қатысу үшін жауаптылық. Сыбайлас қатысушылардың қылмыстық құқық бұзушылық жасаудан өз еркімен бас тартуының ерекшеліктері. Сыбайлас қатысушылардың қылмыстық жауаптылығының негіздері мен шектері. Қылмысқа жаансушылық ұғымы, оның нысандары және қылмыстық құқық бұзушылыққа сыбайлас қатысудан айырмашылығы.

6-тақырып. Жаза және өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шаралары

Қылмыстық жазаның түсінігі мен мәні. Жазаның белгілері. Жазаның басқа мемлекеттік мәжбүрлеу шараларынан айырмашылығы. Қылмыстық-құқықтық ықпал ету шаралары жүйесіндегі жазаның орны. Жазаның мақсаттары. Қылмыстық жазалардың тиімділігі ұғымы. Қазіргі Қазақстандағы бас бостандығынан айырумен байланысты емес қылмыстық жазаларды қолдану саласын кеңейту саясаты.

Қылмыстық жазалар жүйесінің түсінігі мен маңызы. Қылмыстық заңнамада және қылмыстық құқық теориясында жазаларды әртүрлі критерийлер бойынша жіктеу. Тек қылмыстық теріс қылықтар үшін тағайындалатын негізгі жазалар. Тек қылмыстар үшін тағайындалған негізгі жазалар. Негізгі жазаның аралас (қылмыстық теріс қылықтар үшін де, қылмыстар үшін де тағайындалатын) түрлері. Қазақстанннның Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге Екінші Факультативтік Хаттаманы ратификациялауы және өлім жазасынан бас тартуы. Қосымша жазалар және оларды қолдану практикасы. Қосымша жазаларды өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шараларына трансформациялау перспективасы.

Кәмелетке толмағандарға қолданылатын тәрбиелік ықпалы бар мәжбүрлеу шаралары. Тәрбиелік ықпалы бар мәжбүрлеу шараларының жазадан айырмашылығы. Тәрбиелік ықпалы бар мәжбүрлеу шараларының түрлері, олардың мазмұны.

Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларының түсінігі, қолдану мақсаттары және құқықтық табиғаты. Бұл шаралардың жазадан айырмашылығы. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану негіздері. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шаралары қолданылатын адамдар аясы. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларының түрлері.

Мәжбүрлі төлем. Қылмыстық құқық бұзушылық жасаған адамның жүріс-тұрысына ерекше талаптар белгілеу.

7-тақырып. Жаза тағайындаудың жалпы және арнайы негіздері. Шартты түрде соттауды қолдану практикасы

Жаза тағайындаудың жалпы негіздерінің түсінігі. Жаза тағайындаудың жалпы негіздерінің мазмұнын құрайтын ережелер (талаптар), оларды қатаң сақтаудың маңызы. Жаза тағайындау кезінде есепке алынуға жататын мән-жайлар. Қылмыстық жауаптылық пен жазаны жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлардың түрлері. Белгілі бір қылмыстық құқық бұзушылық үшін көзделгеннен неғұрлым жеңіл жаза тағайындау. Қылмыстық құқық бұзушылықтардың жиынтығы бойынша жаза тағайындау. Үкімдердің жиынтығы бойынша жаза тағайындау. Жаза мерзімдерін қосу кезінде оларды айқындау тәртібі. Жаза мерзімдерін айқындау және жазаларды есепке алу.

Жаза тағайындаудың арнайы негіздері: аяқталмаған қылмыс үшін, сыбайлас қатысып жасалған қылмыстық құқық бұзушылық үшін, қылмыстардың қайталануы кезінде, кәмелетке толмағандарға жаза тағайындау.

Бас бостандығынан айыруға балама қылмыстық-құқықтық ықпал ету шарасы ретіндегі шартты түрде соттаудың түсінігі және құқықтық табиғаты. Шартты түрде соттауды қолданудың негізі мен шарттары. Шартты түрде соттауды қолдануға қатысты шектеулер. Шартты түрде соттау кезіндегі пробациялық бақылау. Шартты түрде соттаудың күшін жоюдың жағымды және жағымсыз негіздері. Жағымсыз негіздер бойынша шартты түрде соттаудың күшін жоюдың құқықтық салдары.

8-тақырып. Қылмыстық жауаптылықтан және жазадан босатудың сот практикасы

Қылмыстық жауаптылықтан босатудың түсінігі, қылмыстық жауаптылықтан босатудың қылмыстық құқықтың ұқсас институттарынан айырмашылығы. Қылмыстық жауаптылықтан босату институтының маңызы. Қылмыстық жауаптылықтан босатудың түрлері: жалпы және арнайы. Қылмыстық жауаптылықтан босатудың жалпы түрлері: шынайы өкінуіне байланысты; қажетті қорғаныс шегінен шығу кезінде; ынтымақтастық туралы процестік келісімнің талаптары орындалған кезде; кінәні мойындау және заңсыз иемденілген активтерді қайтару туралы процестік келісімнің шарттарын орындаған кезде; жағдайдың өзгеруіне байланысты; ескіру мерзімінің өтуіне байланысты; рақымшылық актісінің негізінде. Қылмыстық жауаптылықтан босатудың Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің Ерекше бөлімінің баптарында көзделген арнайы түрлері. Қылмыстық жауаптылықтан босату жөнінде өкілеттіктер берілген лауазымды адамдар. Қылмыстық жауаптылықтан босатудың құқықтық салдары.

Жазадан босатудың түсінігі. Жазадан босату институтының маңызы. Жазадан босатудың түрлері: ынтымақтастық туралы процестік келісімнің талаптары орындалған кезде босату; кепілгерлік белгілей отырып босату; жазаны өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босату; жазаның өтелмеген бөлігін неғұрлым жеңіл жаза түрімен ауыстыру не тағайындалған жаза мерзімін қысқарту; жазаны өтеуді кейінге қалдыру; ауруға шалдығуына байланысты жазадан босату; ауыр мән-жайлардың тоғысуы салдарынан жазадан босату және жазаны өтеуді кейінге қалдыру; айыптау үкімінің ескіру мерзімінің өтуіне байланысты жазаны өтеуден босату; рақымшылық актісі негізінде жазадан босату; кешірім жасау актісі негізінде жазадан босату. Сотталғандық қылмыс үшін сотталудың құқықтық салдары ретінде. Сотталғандықты қылмыстардың қайталануының түрін анықтағанда және жаза тағайындағанда ескеру. Сотталғандықты жою мерзімі.

9-тақырып. Жеке адамға, отбасына және кәмелетке толмағандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

Қазақстан Республикасының Конституциясы жеке адамның қол сұғылмаушылығы, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының кепілдіктері, өмірі мен денсаулығын қорғау туралы. Жеке адамға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Өмірге қарсы қылмыстар. Адам өлтіру ұғымы және түрлері. Адам өлтіруді қазаға

ұшыратумен байланысты басқа қылмыстардан ажырату. Өмірге қарсы қылмыстардың өзге де түрлері. Денсаулыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Денсаулыққа зиян келтірудің ауырлық дәрежесіне қарай түрлері. Абайсызда жәбірленушінің өліміне әкеп соққан денсаулыққа қасақана ауыр зиян келтірудің адам өлтіруден айырмашылығы. Азаматтардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері, олардың өмір мен денсаулыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардан айырмашылығы. Жыныстық бостандық пен жыныстық қол сұғылмаушылыққа қарсы қылмыстар. Жеке бас бостандығына қол сұғатын қылмыстар. Жеке адамның ар-намысы мен қадір-қасиетіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Әрекетпен өкінудің арнайы түрлері негізінде қылмыстық жауаптылықтан босату.

Қазақстан Республикасының Конституциясы отбасының және кәмелетке толмағандардың мүдделерін қорғау туралы. Отбасы мен кәмелетке толмағандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Кәмелетке толмағандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Отбасына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар.

10-тақырып. Адамның және азаматтың конституциялық және өзге де құқықтары мен бостандықтарына және мемлекеттің конституциялық құрылысының негіздеріне және қауіпсіздігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар

Адамның және азаматтың конституциялық және өзге де құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Адамның және азаматтың жеке құқықтары мен бостандықтарына қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Адамның және азаматтың саяси құқықтары мен бостандықтарына қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Әлеуметтік-экономикалық құқықтар мен бостандықтарға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Адамның және азаматтың конституциялық және өзге де құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды қылмысты әрекеттердің ұқсас түрлерінен ажырату мәселелері.

Конституциялық құрылыстың негіздері және мемлекеттің қауіпсіздігі қылмыстық-құқықтық қорғау объектілері ретінде. Конституциялық құрылыстың негіздеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің – Елбасының өміріне қолсұғушылық; Қазақстан Республикасы Президентінің өміріне қолсұғушылық. Мемлекеттің қауіпсіздігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар (мемлекеттің сыртқы қауіпсіздігіне қарсы бағытталған қылмыстық құқық бұзушылықтар; мемлекеттің ішкі қауіпсіздігіне қарсы бағытталған қылмыстық құқық бұзушылықтар).

11-тақырып. Меншікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

Қазақстан Республикасының Конституциясы меншікті оның нысанына қарамастан қорғау туралы. Меншік материалдық әлемнің объектілерін иелену, пайдалану және билік ету бойынша адамдар арасындағы қатынастарды көрсететін экономикалық категория ретінде. Меншікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Жымқыру ұғымы және белгілері. Жымқырудың нысандары мен түрлері (ұрлық, сеніп тапсырылған бөтен мүлікті иемдену немесе талан-таражға салу, алаяқтық, тонау, қарақшылық). Жымқырудың ұқсас құрамдарын ажыратудың проблемалық мәселелері. Жымқыру болып табылмайтын пайдакүнемдік қылмыстық құқық бұзушылықтар. Бөтеннің мүлкін жою немесе бүлдіру.

12-тақырып. Ақпарат және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар

Ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Электрондық жеткізгіште қамтылған, заңмен қорғалатын ақпараттың құпиялылығына, тұтастығына және қолжетімділігіне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық

бұзушылықтардың өзге де түрлері. Ақпараттандыру және байланыс саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтарды масс-медианы, телекоммуникация желілерін немесе онлайн-платформаларды пайдалана отырып жасалатын өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтардан ажырату проблемалары.

13-тақырып. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы қолдану практикасы

Қазақстан Республикасының Конституциясы экономикалық қызметті және шаруашылық жүргізуші субъектілердің мүдделерін қорғау туралы. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Кәсіпкерлік және өзге де экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Ақша-кредит саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қаржылық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Кедендік қылмыстық құқық бұзушылықтар. Салықтық қылмыстық құқық бұзушылықтар. Банкроттықпен байланысты экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Экономикалық қызмет саласындағы өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар.

14-тақырып. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыбайлас жемқорлық және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар және коммерциялық және өзге де ұйымдардағы қызмет мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар, оларды ажырату мәселелері

Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы күрестің маңызы. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыбайлас жемқорлық және өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыбайлас жемқорлық қылмыстар. Сыбайлас жемқорлық қылмыстардың арнайы субъектісі. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар.

Коммерциялық және өзге де ұйымдардағы қызмет саласындағы өкілеттіктерді теріс пайдалану. Жекеше нотариустардың, бағалаушылардың, жеке сот орындаушыларының, медиаторлардың және аудиторлық ұйым құрамында жұмыс істейтін аудиторлардың өкілеттіктерді теріс пайдалануы. Жекеше күзет қызметтері қызметшілерінің өкілеттіктерін асыра пайдалануы. Параға коммерциялық сатып алу. Міндеттеріне адал қарамау.

15-тақырып. Қоғамдық қауіпсіздікке және қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

Қоғамдық қауіпсіздік және қоғамдық тәртіп қылмыстық-құқықтық қорғау объектілері ретінде. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Қоғамдық қауіпсіздікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қауіпсіздіктің арнайы ережелерін бұзумен байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтар. Жалпыға қауіпті заттармен жұмыс істеудің белгіленген қағидаларын бұзумен байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар.

16-тақырып. Халық денсаулығына және имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау. Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар

Халықтың денсаулығы мен имандылық қылмыстық-құқықтық қорғау объектілері ретінде. Халық денсаулығы мен имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Халықтың денсаулығына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Есірткі, психотроптық заттардың, сол тектестердің және прекурсорлардың заңсыз айналымымен байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтар. Имандылыққа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар.

Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтардың субъектілері. Заңсыз медициналық немесе фармацевтикалық қызметпен немесе кәсіби міндеттерін орындамаумен ұштасатын медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар. Өзге де медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар. Медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтардың жеке адамға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардан айырмашылығы.

17-тақырып. Экологиялық қылмыстық құқық бұзушылықтар, қылмыстық құқық бұзушылықтардың ұқсас түрлерінен ажырату мәселелері

Қазақстан Республикасының Конституциясы қоршаған ортаны қорғау туралы. Экологиялық қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Экономикалық маңызы бар қызмет саласындағы экологиялық қауіпсіздіктің жалпы қағидаларына қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қоршаған ортаның жекелеген компоненттері саласында экологиялық қауіпсіздікке қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қоршаған ортаның құрамдас бөлігі ретінде флора мен фаунаның экологиялық қауіпсіздігіне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар: түсінігі мен түрлері.

18-тақырып. Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және жалпы сипаттамасы. Темір жол, әуе, теңіз және өзен көлігінің жұмыс істеу қауіпсіздігін қорғау саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Автомотокөліктің және қалалық электр көлігінің жұмыс істеу қауіпсіздігін қорғау саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Өзге де көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтар.

19-тақырып. Басқару тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау мәселелері

Басқару тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Билік өкіліне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасының қол сұғылмаушылығына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар. Ресми құжаттардың, мемлекеттік наградалардың және арнайы мақсаттағы құралдардың айналыс тәртібіне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Қарулы Күштерді жасақтау және баламалы қызмет өткеру тәртібіне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Мемлекетттің беделіне қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Азаматтардың өз құқықтарын жүзеге асыру тәртібіне қол сұғу. Жария және басқа да іс-шараларды өткізудің заңнамада белгіленген тәртібіне қол сұғу. Мемлекеттік және қоғамдық институттардың өзара іс-қимыл қағидаттарын және басқа да белгіленген ережелерді бұзумен байланысты қол сұғушылықтар.

20-тақырып. Сот төрелігіне және жазалардың орындалу тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылық туралы нормаларды қолданудың өзекті мәселелері

Қазақстан Республикасының Конституциясы сот төрелігінің мүдделерін қорғау туралы. Сот төрелігіне және жазаларды орындау тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері. Сот төрелігінің конституциялық принциптерін іске асыруды қамтамасыз ететін қатынастарға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Құқық қорғау органдарының міндеттері мен мақсаттарына сәйкес олардың қалыпты қызметін қамтамасыз ететін қатынастарға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Іс бойынша анық дәлелдемелер алуды қамтамасыз ететін қатынастарға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар. Сот актілерін іске асыруды қамтамасыз ететін қатынастарға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар.

Ұсыналатын әдебиеттер:

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995 жылғы 30 тамызда қабылданған http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_
2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі, 2014 жылғы 3 шілдеде қабылданған http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000226
3. «Медиация туралы» 2011 жылғы 28 қаңтардағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1100000401
4. «Пробация туралы» 2016 жылғы 30 желтоқсандағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1600000038
5. «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z040000591_
6. «Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы» 1999 жылғы 13 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z990000416_
7. «Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы» 2005 жылғы 18 қаңтардағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z050000031_
8. «Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы» 1998 жылғы 30 желтоқсандағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z980000339_
9. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000410
10. «Есірткі, психотроптық заттар, сол тектестер мен прекурсорлар және олардың заңсыз айналымы мен теріс пайдаланылуына қарсы іс-қимыл шаралары туралы» 1998 жылғы 10 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z980000279_
11. «Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2100000674
12. «Қазақстан Республикасында бақылауға жататын есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар тізімін, Заңсыз айналымда жүргені анықталған есірткі, психотроптық заттарды, сол тектестер мен прекурсорларды шағын, ірі және аса ірі мөлшерге жатқызу туралы жиынтық кестені, Есірткі, психотроптық заттардың құрылымдық формулаларындағы сутегі, галогендер және (немесе) гидроксильді топтар атомдарын алмастырғыштар тізімін бекіту туралы» ҚР Үкіметінің 2019 жылғы 3 шілдедегі № 470 қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000470
13. «Сот сараптамасы органдарында сот сараптамалары мен зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу қағидаларын бекіту туралы» ҚР Әділет министрінің 2017 жылғы 27 әуірдегі № 484 бұйрығы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1700015180
14. «Қазақстан Республикасы халықаралық шарттарының нормаларын қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2008 жылғы 10 шілдедегі № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P08000001S_
15. «Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 6-бабын қолдану жөніндегі сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 15 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000015S
16. «Қылмыстық құқық бұзушылықтардың бірнеше рет жасалуын және жиынтығын саралау туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 25 желтоқсандағы № 11 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P06000011S_
17. «Соттардың қылмыстардың қайталануы туралы заңдарды қолдануы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 25 желтоқсандағы № 8 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P07000008S_
18. «Соттардың бандитизм және қылмыстық құқық бұзушылықтарға қатыса отырып, басқа қылмыстық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін жауапкершілік туралы заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2001 жылғы 21 маусымдағы

№ 2 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P01000002S_

19. «Соттардың қылмысқа қатыстылық пен қылмыстық құқық бұзушылыққа дем берушілік үшін жауаптылық туралы заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 14 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000014S

20. «Қажетті қорғану туралы заңнаманы қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 11 мамырдағы № 2 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P07000002S_

21. «Қылмыстық жаза тағайынндаудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2015 жылғы 25 маусымдағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P150000004S

22. «Бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарға қылмыстық-атқару жүйесі мекемелерінің түрлерін тағайындау жөніндегі сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы сотының 2006 жылғы 23 маусымдағы № 7 Нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P06000007S_

23. «Қазақстан Республиксы Қылмыстық кодексінің 68-бабын қолдану жөніндегі сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2001 жылғы 21 маусымдағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P01000004S__

24. «Ауруға шалдығуына байланысты жазаны одан әрі өтеуден босату, жазаның өтелмеген бөлігін неғұрлым жеңіл жаза түрімен ауыстыру туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2002 жылғы 11 сәуірдегі № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P02000007S_

25. «Жазаны өтеуден шартты түрде мерзімінен бұрын босатудың, жазаның өтелмеген бөлігін жазаның неғұрлым жеңіл түріне ауыстырудың және тағайындалған жаза мерзімін қысқартудың сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2015 жылғы 2 қазандағы № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P150000006S

26. «Кәмелетке толмаған адамдардың қылмыстық құқық бұзушылықтары және оларды қылмыстық құқық бұзушылықтар мен қоғамға қарсы өзге де іс-әрекеттер жасауға тарту жөніндегі істер бойынша сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2002 жылғы 11 сәуірдегі № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P02000006S_

27. «Адамның өмірі мен денсаулығына қарсы кейбір қылмыстық құқық бұзушылықтарды саралау туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 11 мамырдағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P07000001S_

28. «Зорлау және өзге де сексуалдық сипаттағы зорлық-зомбылық әрекеттермен байланысты қылмыстарды саралаудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 11 мамырдағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P07000004S_

29. «Адамды саудаға салғаны үшін жауапкершілік анықтайтын заңнаманы қолдану тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2012 жылғы 29 желтоқсандағы № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P120000007S

30. «Сот тәжірибесінде азаматтардың және заңды тұлғалардың ар-намысы мен абыройын және іскерлік беделділігін қорғау жөніндегі заңдылықты қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1992 жылғы 18 желтоқсандағы № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P92000006S_

31. «Қылмыстық және қылмыстық процестік заңнаманың адамның жеке бас бостандығын сақтау және қадір-қасиетіне қол сұқпау, қинауға, зорлық-зомбылыққа, басқа да қатыгез немесе адамның ар-намысын қорлайтын әрекеттер мен жазалау түрлеріне қарсы мәселелер жөніндегі нормаларын қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2009 жылғы 28 желтоқсандағы № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P09000007S_

32. «Мемлекеттік құпияларды қорғау мәселелерін реттейтін заңнаманың кейбір нормаларын қылмыстық сот ісін жүргізуде қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2013 жылғы 13 желтоқсандағы № 3 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P130000003S

33. «Бөтеннің мүлкін заңсыз иемдену жөніндегі істер бойынша сот тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 11 шілдедегі № 8 нормативтік қаулысы

http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P03000008S_

34. «Атыс қаруларын, оқ-дәріні, қару-жарақты немесе жарылғыш заттарды ұрлау, оларды заңсыз алып жүру, ұстау, жасау немесе өткізу, атыс қаруларын ұқыпсыз ұстау туралы істер жөніндегі сот тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1995 жылғы 21 шілдедегі нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P95000004S_

35. «Қорқытып алушылық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 23 маусымдағы № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P06000006S_

36. «Алаяқтық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 29 маусымдағы № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P170000006S

37. «Соттардың экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылық істер бойынша заңнаманы қолдануының кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2020 жылғы 24 қаңтардағы нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P97000010S_

38. «Контрабанда үшін қылмыстық жауапкершілік жөніндегі заңдарды қолдану тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1997 жылғы 18 шілдедегі № 10 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P97000010S_

39. «Есірткінің, психотроптық заттардың, сол тектестер мен прекурсорлардың заңсыз айналымына қатысты істер бойынша заңнаманы қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1998 жылғы 14 мамырдағы № 3 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P98000003S_

40. «Бұзақылық жөніндегі істер бойынша сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2009 жылғы 12 қаңтардағы № 3 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P09000003S_

41. «Террористік және экстремистік қылмыстар туралы заңнаманы қолдану бойынша сот практикасының кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 8 желтоқсандағы № 11 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P170000011S

42. «Соттардың кейбір экологиялық қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылық жөніндегі заңнаманы қолдануы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2004 жылғы 18 маусымдағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P04000001S_

43. «Кейбір сыбайлас жемқорлық қылмыстарды қарау практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2015 жылғы 27 қарашадағы № 8 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P150000008S

44. «Жол қозғалысы және көлік құралдарын пайдалану ережелерін бұзуға байланысты қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша қылмыстық заңнаманы қолдану тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2011 жылғы 29 маусымдағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P110000003S

45. «Қазақстан Республикасында сот билігі туралы заңнаманы қолданудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1998 жылғы 14 мамырдағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P98000001S_

46. «Сот актілерін орындамағаны үшін жауаптылық туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 19 желтоқсандағы № 12 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P03000012S_

47. «Әскери қылмыстық құқық бұзушылықтар жөніндегі істер бойынша сот тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2005 жылғы 28 қазандағы № 6 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P05000006S_

Оқу әдебиеті:

1. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Жалпы бөлік. 1-том. Алматы: Жеті жарғы, 2021. – 820 б.

2. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Ерекше бөлік. 2-том. Алматы: Жеті жарғы, 2021. – 1116 б.

3. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Ерекше бөлік. 3-том. Алматы: Жеті жарғы, 2021. – 924 б.

4. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме 3 томдық. / А.Н. Ескараев, С.М. Рахметов, Р.К. Сарпековтың жалпы редакциялық етуімен. – Астана, 2023.

5. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Жалпы және Ерекше бөліктер. /А.Н. Ағыбаев. – Алматы: Жеті Жарғы, 2015. – 768 б.

6. Қазақстан Республикасының қылмыстық құқығы. Жалпы бөлік: Жоғары оқу орындарына арналған оқулық /Жауапты редакторлар Қ.Ж. Балтабаев, А.Ә. Биебаева, Б.К. Сыздық. – Алматы: Жеті Жарғы, 2022. - 448 б.

7. Уголовное право Республики Казахстан: Особенная часть в 2 т. (главы 1 - 10). Учебник для вузов / отв. ред. Рогов И.И., Балтабаев К.Ж., Коробеев А.И. – Алматы: Жеті жарғы 2016. – 500 с.

8. Уголовное право Республики Казахстан: Особенная часть в 2 т. (главы 11-18). Учебник для вузов /отв. ред. Рогов И.И., Балтабаев К.Ж., Коробеев А.И. – Алматы: Жеті жарғы, 2017. – 540 с.

9. Ағыбаев А.Н. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне түсіндірме. Жалпы және Ерекше бөліктер. – Алматы: Жеті Жарғы, 2015. – 768 б.

10. Жукенов А.Т. Судебная практика по уголовным делам. – Алматы: Издательство «Норма- К», 2013. – 552 с.

4-БӨЛІМ. «Қылмыстық-процестік заңнама нормаларын қолдану»

Мазмұны

1-тақырып. Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік заңнамасының жай-күйі мен даму үрдістері
2-тақырып. Қылмыстық процестің принциптерін іске асыру мәселелері
3-тақырып. Қылмыстық процестің субъектілері
4-тақырып. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысындағы қылмыстық-процестік мәжбүрлеу мәселелері
5-тақырып. Өтінішхаттар. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың әрекеттері (әрекетсіздігі) мен шешімдеріне шағым жасау
6-тақырып. Қылмыстық процестегі мүліктік мәселелер
7-тақырып. Процестік мерзімдер
8-тақырып. Процестік құжаттар. Процестік шешімдер.
9-тақырып. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізу
10-тақырып. Сот бақылауы. Тергеу судьясының процестік өкілеттіктері
11-тақырып. Дәлелдемелік құқықтың өзекті мәселелері
12-тақырып. Қылмыстық істің сотқа дейінгі қозғалысы
13-тақырып. Басты сот талқылауын тағайындау. Соттылық
14-тақырып . Басты сот талқылауының жалпы шарттары
15-тақырып. Басты сот талқылауы
16-тақырып. Соттың үкімдері мен қаулыларын апелляциялық тәртіппен қайта қарау
17-тақырып. Соттың шешімдерін орындау
18-тақырып. Соттың занды күшіне енген шешімдерін қайта қарау жөнінде іс жүргізу
19-тақырып. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау
20-тақырып. Қылмыстық сот ісін жүргізудің жіктелген нысандары

1-тақырып. Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік заңнамасының жай-күйі мен даму үрдістері

Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік заңнамасының даму динамикасы және оның тұрақтылығын қамтамасыз ету проблемалары. Қылмыстық-процестік құқықтың дамуының негізгі бағыттары, қылмыстық сот ісін жүргізудің үш буынды моделін кезең-кезеңмен енгізу. Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік заңнамасын реформалаудың тұжырымдамалық негіздері.

Сот практикасының біркелкіліілігі проблемалары және Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары. Қылмыстық-процестік құқықтағы ұқсастық және преюдиция мәселесі. Қылмыстық-процестік заңнама нормаларының коллизиясы мен бәсекелестігі проблемалары. Қылмыстық-процестік кепілдіктердің проблемалық мәселелері. Қылмыстық процесс сатыларында процестік үнемдеуді қамтамасыз ету мәселелері. Қылмыстық-процестік саясат және оны жүзеге асыру мәселелері. Қылмыстық-процестік нысанды жіктеу мәселелері.

Құқықтық жүйелердің конвергенциясы проблемалары және оның Қазақстан Республикасының қылмыстық-процестік заңнамасының дамуына әсері. Жазалаушы сот төрелігінен қалпына келтіруші сот төрелігіне көшу.

2-тақырып. Қылмыстық процестің принциптерін іске асыру мәселелері

Қылмыстық процестің принциптерін қамтамасыз ету мәселелері. Қылмыстық процестің әртүрлі сатыларында принциптерді іске асырудың ерекшеліктері. Қылмыстық-процестік принциптердің даму болашағы. Қылмыстық сот ісін жүргізу принциптері мен жекелеген

сатыларды құрудың жалпы шарттарының арақатынасы. Қылмыстық процесс принциптерінің жүйесі және топтастырылуы. Қылмыстық процесс теориясында принциптерді: нормативтік бекіту орны; ықпал ету саласы; салалық тиесілілігі; қылмыстық процесс жүйесінде іске асырылуы; қылмыстық процесс сатылары бойынша жіктеу. Адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарының кепілдіктерін анықтайтын принциптер. Сот билігін жүзеге асырудың негіздерін анықтайтын принциптер. Қылмыстық процесті жүргізуші органдардың қылмыстық іс жүргізу қызметінің негіздерін айқындайтын принциптер.

Сот ісін жүргізуді тараптардың жарыспалылығы мен тең құқылығы негізінде жүзеге асыру принципін іске асыру проблемалары. Сотқа дейінгі іс жүргізудегі жарыспалылық бастаулары. Қылмыстық процестің диспозитивті бастауларының проблемалық мәселелері. Істің мән-жайларын жан-жақты, толық және объективті зерттеу принципін қамтамасыз етудің процестік негіздері. Үкімді орындау сатысында білікті заң көмегіне құқықты қамтамасыз ету принципін іске асыру мәселелері. Жеке өмірге қолсұғылмаушылық, жазысқан хаттардың, телефон арқылы сөйлескен сөздердің, пошта, телеграф арқылы және өзге де хабарлардың құпиясы принципінің және жасырын тергеу әрекеттерінің арақатынасы. Сот жүйесін реформалау және судьялардың тәуелсіздігі принципі.

3-тақырып. Қылмыстық процестің субъектілері

ҚР ҚПК-дегі қылмыстық процеске қатысушыларды және қылмыстық-процестік қызметтің субъектілерін айқындаудағы жаңа ұстанымдар. Құқық қорғау органдары, прокуратура және сот арасында өкілеттіктердің және жауапкершілік аясының аражігін ажырату жөніндегі шаралар.

Қылмыстық процеске қатысушылардың түсінігі және топтастырылуы. Қылмыстық процеске қатысушылардың субъективтік құқықтары мен заңи міндеттері. Қылмыстық процеске қатысушыларды: қылмыстық процесс субъектілерінің түрлері; қылмыстық процесс сатылары; қылмыстық-процестік құқықтық қатынастардың сипаты бойынша жіктеу.

Қылмыстық қудалау функцияларын жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдар. Өз құқықтары мен мүдделерін немесе өздері өкілдік ететін құқықтар мен мүдделерді қорғап процеске қатысушылар. Қылмыстық процеске қатысатын өзге де адамдар.

Қарсылық білдіру институты заңдылық пен тұлға құқықтарының кепілі ретінде. Қылмыстық процеске қатысу мүмкіндігін болғызбайтын мән-жайлар ұғымы. Өздеріне қатысты қарсылық білдіру мәлімделуі мүмкін адамдар. Қарсылық білдірудің негіздері мен тәртібі. Қарсылық білдіруді мәлімдеудің процестік тәртібі және оны шешу.

Қылмыстық сот ісін жүргізуге қатысу мүмкіндігін болғызбайтын мән-жайлар. Судья іске қатыса алмайтын мән-жайлардың тізбесі. Судьяның қызығушылығын көрсететін мән-жайлар.

Қылмыстық процеске қатысатын адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Қылмыстық процеске қатысушыларды мемлекеттік қорғаудың дамуының негізгі кезеңдері. Халықаралық құқық нормалары мен принциптерінде және шетелдік құқықта қылмыстық процеске қатысатын адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Қауіпсіздік шаралары. Қауіпсіздік шараларын қамтамасыз ету туралы шешім қабылдау тәртібі және оны қылмыстық процестің сотқа дейінгі және соттағы сатыларында іске асыру.

Ақтау және қылмыстық процесті жүргізуші органның заңсыз әрекеттерінен келтірілген зиянды өтеу проблемалары.

4-тақырып. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру сатысындағы қылмыстық-процестік мәжбүрлеу мәселелері

Процестік мәжбүрлеу шаралары институтының проблемалары. Қылмыстық процесте процестік мәжбүрлеу шараларын қолдану практикасының мәселелері. Процестік мәжбүрлеуді қолдану кезінде жеке басқа қолсұғылмаушылық принципін іске асыру. Процестік мәжбүрлеуді заңсыз, негізсіз қолданудың процестік салдары.

Қылмыстық-процестік ұстап алуды қолдану проблемалары. Қазақстанның қылмыстық процесіндегі Миранда ережелері. Кәмелетке толмағандарға қатысты бұлтартпау шараларын қолдану практикасы. Бұлтартпау шарасы ретіндегі күзетпен ұстау: санкциялау проблемалары. Тергеу судьясының күзетпен ұстау түріндегі бұлтартпау шарасын санкциялау кезінде күдіктің негізділігін тексеруі. Бұлтартпау шарасын таңдау және қосымша шектеулер белгілеу кезінде ескерілетін мән-жайлар. Күдіктінің және оның қорғаушысының қылмыстық іс материалдарымен танысуы кезеңінде күзетпен ұстау мерзімдерін ұзарту. Бас бостандығынан айырумен байланысты емес бұлтартпау шараларын қолдануды кеңейтуге бағытталған заңнамалық шаралар. Кепілді бұлтартпау шарасы ретінде қолдану проблемалары.

Өзге де процестік мәжбүрлеу шараларын қолданудың өзекті мәселелері. Мүлікке тыйым салу: жүргізудің процестік тәртібі және қолдану практикасы. Қылмыстық процесте ақшалай өндіріп алуды қолданудың жаңартылған тәртібі. Қылмыстық істер бойынша жақындауға тыйым салуды қолдану тәжірибесі.

5-тақырып. Өтінішхаттар. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың әрекеттері (әрекетсіздігі) мен шешімдеріне шағым жасау

Өтінішхаттар ұғымы мен мақсаты, олардың түрлері, беру және қарау тәртібі. Қылмыстық процестегі өтінішхаттардың мазмұны. Өтінішхаттардың мақсаттары. Өтінішхаттардың ерекшелігі. Өтінішхат мәлімдеу құқығы. Өтінішхатты қабылдамау. Өтінішхаттарды қанағаттандыру шарттары. Өтінішхаттарды қанағаттандырудан бас тарту.

Шағым ұғымы, оның түрлері, беру және қарау тәртібі. Қылмыстық процеске қатысушылардың шағымдарын қараудың міндеттілігі. Органдар мен лауазымды адамдардың шешімдері мен әрекеттеріне шағымдану. Ұсталған немесе күзетпен ұстауда отырған адамдардың шағымдарын жіберу тәртібі. Шағым беру мерзімдері. Шағым беруге байланысты шешімнің орындалуын тоқтата тұру. Шағымдарды қараудың жалпы тәртібі. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді жүзеге асыратын адамдардың, прокурордың әрекеттері мен шешімдеріне шағымдарды қарау тәртібі. Прокурордың, қылмыстық қудалау органдарының әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) және шешімдеріне шағымдарды сотта қарау тәртібі. Тергеу судьясының қаулыларына шағымдану, наразылық білдіру. Сот үкіміне, қаулыларына шағымдар, наразылықтар.

6-тақырып. Қылмыстық процестегі мүліктік мәселелер

Қылмыстық процесте шешілетін мүліктік мәселелердің түсінігі, шарттары және түрлері.

Қылмыстық процесте мүліктік құқықтық қатынастардың пайда болу шарттары мен себептері.

Қылмыстық процестегі азаматтық талап қоюдың түсінігі, мәні және қарау тәртібі. Қылмыстық процестегі азаматтық талаптың пәні. Қылмыстық процесте азаматтық талап қоюдың құқықтық негізі. Азаматтық талапты қылмыстық іспен бірге қараудың маңызы. Моральдық зиянды өтеу. Қылмыстық процесте азаматтық талапты қамтамасыз ету тәсілдері. Жәбірленушілерге өтемақы қоры.

Қылмыстық іс бойынша іс жүргізу барысында еңбекке ақы төлеу және шеккен шығыстарды өтеу. Адвокатқа, аудармашыға, маманға, сарапшыға еңбекақы төлеу. Адамдардың қылмыстық процесті жүргізетін органға келуге жұмсайтын сомалары. Қылмыстық процесті жүргізуші органның талап етуі бойынша адамдардың бір тәуліктен астам тұрақты тұрғылықты жерінен тыс тұру қажеттілігіне байланысты шығыстар. Жұмыс орнында болмауына байланысты толық алынбаған жалақы. Тұлғаның қылмыстық процесті жүргізетін органның талабы бойынша тергеу ісіне немесе басқа да процестік әрекетке қатысуы салдарынан сапасын жоғалтқан немесе жоғалған мүлікті қалпына келтіру немесе сатып алу.

Қылмыстық сот ісін жүргізудегі процестік шығындардың түсінігі және мазмұны.

Процестік шығындарды өндіріп алу.

7-тақырып. Процестік мерзімдер

Процестік мерзімдер. Процестік мерзімдерді сағаттармен, тәуліктермен, айлармен, жылдармен есептеу. Процестік мерзімдерді сақтау. Мерзімді өткізіп алудың салдары және оны қалпына келтіру тәртібі. Қылмыстық процестегі мерзімдер. Қылмыстық істерді біріктіру кезінде процестік мерзімдерді есептеу тәртібі. Қылмыстық істі тоқтата тұру кезіндегі процестік мерзімдер. Қайта басталған қылмыстық іс бойынша процестік мерзімдерді есептеу.

8-тақырып. Процестік құжаттар. Процестік шешімдер

Процестік құжаттардың рөлі мен маңызы. Процестік құжат ұғымы. Процестік құжатттарды процестік емес құжаттардан ажырату. Процестік құжаттардың нысаны мен мазмұны. Процестік құжаттың құқықтық салдары. Процестік құжаттарды оларды құрастыру субъектісі бойынша; мазмұны бойынша; процестің сатысына қарай топтастыру. Қылмыстық процесті жүргізуші орган құрастыратын және қосалқы міндеттерді атқарушы адамдар құрастыратын іс жүргізу құжаттары. Процестік шешімді рәсімдейтін процестік құжаттар. Процестік әрекеттердің барысы мен нәтижесін көрсететін процестік құжаттар. Процестік құжаттың негізділігі және дәйектілігі. Процестік құжаттың құрылымы. Қылмыстық сот ісін жүргізудің өзге қатысушылары құрастыратын құжаттар.

Процестік шешімдер. Қылмыстық процестегі шешімдердің түсінігі мен мәні. Процестік шешімдерді қабылдау тәртібі. Шешімдер қабылдау қағидалары. Шешімдердің мазмұны және нысаны.

9-тақырып. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізу

Қылмыстық сот ісін жүргізудің қағаздағы және электрондық форматтары.

Қылмыстық істерді біріктіру. Қылмыстық істерді біріктіру институтының істің барлық мән- жайларын жан-жақты, толық және объективті зерттеу принципімен арақатынасы. Қылмыстық істерді біріктіру туралы процестік шешім. Қылмыстық істерді біріктіру негіздері. Қылмыстық істерді бір іс жүргізуге біріктіруге болмайтын жағдайлар.

Қылмыстық істі бөлектеп алу. Қылмыстық істі бөлектеп алудың негіздері. Қылмыстық істерді бөлектеп алуға болатын жағдайлар. Қылмыстық істі бөлектеп алу туралы процестік шешім. Қылмыстық істі бөлектеп алу кезінде процестік мерзімдерді есептеу тәртібі.

Сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімдерін үзу негіздері. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімдерін үзу туралы процестік шешім. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру мерзімдерін үзуге негіз болған мән-жайлар жойылған кезден бастап, оның үзілген мерзімдерін қайта бастау.

Қылмыстық іс бойынша сот ісін жүргізуді тоқтата тұру негіздері. Соттың қылмыстық істі тоқтата тұру туралы процестік шешімі. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді тоқтата тұруға негіз болған мән-жайлар жойылған соң соттың іс жүргізуді қайта бастауы.

Қылмыстық істі тоқтату. Қылмыстық істі тоқтатудың ақтайтын негіздері. Қылмыстық істі тоқтатудың ақтамайтын негіздері. Қылмыстық істі тоқтату туралы процестік шешім.

Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді аяқтау. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді толық тоқтату туралы қаулының күшіне енуі. Іс бойынша үкімнің немесе басқа қорытынды шешімнің күшіне енуі.

Құпиялықты сақтау. Жариялылықты шектеудің міндетті және қосымша негіздері. Процеске қатысушыларды мемлекеттік құпияларды құрайтын мәліметтерге жіберу тәртібі. Қылмыстық процестің сотқа дейінгі сатыларында деректердің құпиялылығын сақтау тәртібі. Тергеу құпиясын сақтау кепілдігі.

10-тақырып. Сот бақылауы. Тергеу судьясының процестік өкілеттіктері

Қылмыстық процестегі сот бақылауының ұғымы және мақсаты. Сот бақылауы мен

прокурорлық қадағалаудың арақатынасы. Сот билігінің конституциялық мақсатының мазмұны аясындағы сот бақылауы. Сот бақылауы сотқа дейінгі қылмыстық процесте сот төрелігін іске асыру нысаны ретінде.

Тергеу судьясы институтының мәні мен мазмұны. «Тергеу судьясы» мен «сот тергеушісі» институттарының арақатынасы. Сотқа дейінгі іс жүргізу барысында тергеу судьясының құзыретіне кіретін мәселелер. Тергеу судьясының құзыретіне кіретін мәселелерді қараудың процестік тәртібі. Тергеу судьясының сот актілері.

11-тақырып. Дәлелдемелік құқықтың өзекті мәселелері

Қазақстандағы қылмыстық сот ісін жүргізуде дәлелдеуді формальдықтан арылту проблемалары.

Дәлелдемелердің кейбір түрлерінің жол берілетіндігінің даулы мәселелері. Қылмыстық- процестік дәлелдеудегі қорғаушы-адвокат: тараптардың мүмкіндіктерінің тепе-теңдігі. Дәлелдемелерді жинаудың процестік тәсілдері. Бірінші сатыдағы соттардың дәлелдемелерді бағалау мәселелері. Куә мен жәбірленушінің айғақтарын қалыптастыру және бағалау мәселелері.

Процестік келісім жасалған істер бойынша дәлелдеу үдерісі. Жедел-іздестіру қызметінің және жасырын тергеу әрекеттерінің нәтижелерін пайдалану. Қылмыстық сот ісін жүргізудегі дәлелдемелерге жол берілу мәселелері. Қылмыстық сот ісін жүргізуде дәлелдеу рәсімін жетілдіру.

Преюдиция және оны құқық қолдану тәжірибесінде іске асыру проблемалары. Қылмыстық құқық бұзушылықтардың жекелеген санаттары бойынша дәлелдеу пәнінің мәселелері. Қылмыстық іс бойынша тергеу кезінде дәлелдеу пәніне кіретін мән-жайларды анықтау практикасы. Қылмыстық іс бойынша дәлелдеу шектерінің даулы мәселелері

Заттай дәлелдемелерді ресімдеудің практикалық мәселелері. Қылмыстық істі тоқтатқан кезде заттай дәлелдемелердің тағдырын анықтау тәжірибесі.

12-тақырып. Қылмыстық істің сотқа дейінгі қозғалысы

Сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізудің жалпы шарттары. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру ұғымы. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру нысандары. Алдын ала тергеу. Анықтау. Хаттамалық нысан. Сотқа дейінгі жеделдетілген тергеп-тексеру. Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің жалпы шарттарының жүйесі. Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің жалпы шарттарының қылмыстық процестің принциптерімен арақатынасы.

Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің жалпы шарттарының сиапттамасы. Қылмыстық істердің тергеулігі. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізілетін жер. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізудің басталуы. Сотқа дейінгі тергеп-тексеру жүргізудің аяқталуы. Сотқа дейінгі тергеп- тексерудің мерзімі.

Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді бастаудың себептері. Қылмыстық құқық бұзушылық туралы арыз, хабар. Кінәсін мойындап келу. Қылмыстық құқық бұзушылық туралы бұқаралық ақпарат құралдарындағы хабар. Қылмыстық құқық бұзушылық туралы арыздар мен хабарларды қабылдаудың міндеттілігі. Қылмыстық құқық бұзушылық туралы тіркелген арызды тергеулігі бойынша беру.

Тергеу әрекеттерінің түсінігі және топтастырылуы. «Тергеу әрекеттері» және «процестік әрекеттер» терминдерінің арақатынасы. Тергеу әрекеттерін жүргізудің жалпы ережелері. Тергеу әрекеттерін жүргізу шарттары. Тергеу әрекеттерінің процестік нысаны. Тергеу әрекеттерін жүргізуге кепілдік беретін шаралар. Тергеу әрекеттерінің жүйесі. Тергеу әрекеттерін сипаты, мақсаттары, нақты деректерді көрсету әдістері, дәлелдемелік ақапарат алу процесі, жүргізу тәртібі бойынша топтастыру. Тергеу әрекеттерін жүргізу үшін заңды және нақты негіздер. Жасырын тергеу әрекеттерінің түрлері. Жасырын тергеу әрекеттерін жүргізудің шарттары мен негіздері.

Адамды күдікті деп тану және күдіктінің іс-әрекетінің саралануын айқындау. Күдіктінің іс- әрекетін саралау туралы қаулы, оны жариялау. Күдіктінің іс-әрекетін саралауды өзгерту

және толықтыру.

Сотқа дейінгі іс жүргізудің аяқталуы. Сотқа дейінгі тергеп-тексеруді қайта бастау, күдіктіні, айыпталушыны іздестіруді жариялау, жоғалған қылмыстық істі қалпына келтіру.

13-тақырып. Басты сот талқылауын тағайындау. Соттылық

Басты сот талқылауын тағайындау сатысының мәні мен мазмұны. Басты сот талқылауын тағайындау қылмыстық процестің дербес сатысы ретінде. Соттың келіп түскен қылмыстық іске қатысты әрекеттері. Судья шешетін мәселелер аясы. Сот бақылауы және басты сот талқылауына дайындалу міндеттерін жүзеге асыру. Басты сот талқылауын ұйымдастыру мәселелері. Басты сот талқылауын тағайындау туралы шешім және оның деректемелері.

Соттылық: түсінігі және топтастыру. Пәні бойынша (топтық) соттылық. Аумақтық (жергілікті) соттылық. Жеке соттылық. Істердің байланысы бойынша соттылық. Аудандық және оған теңестірілген соттың соттылығына жататын қылмыстық істер. Кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соттың соттылығына жататын қылмыстық істер. Қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соттың соттылығына жататын қылмыстық істер. Қылмыстық істердің қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық әскери соттардың және гарнизондардың әскери соттарының соттылығына жатуы. Облыстық және оған теңестірілген соттың соттылығына жататын қылмыстық істер. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының соттылығына жататын қылмыстық істер. Істі іс жүргізуге қабылдаған соттың қылмыстық істі соттылығы бойынша беруі. Қылмыстық істі соттылығына жататын соттан басқа сотқа беру.

Алдын ала тыңдауды жүргізудің негіздері мен тәртібі. Алдын ала тыңдауды өткізу. Аса ауыр қылмыстар туралы істер бойынша алдын ала тыңдаудың ерекшеліктері. Мәлімделген өтінішхаттар мен шағымдар бойынша мәселелерді шешу. Басты сот талқылауын тағайындауға кедергі келтіретін қылмыстық-процестік заңды елеулі бұзушылықтар. Азаматтық талапты және мүлікті тәркілеуді қамтамасыз ету шаралары. Істі соттылығы бойынша жіберу. Қылмыстық істі тоқтату. Тараптарға қылмыстық іс материалдарымен танысу мүмкіндігін қамтамасыз ету. Құжаттардың көшірмелерін табыс ету. Сот отырысына шақыртулар.

14-тақырып. Басты сот талқылауының жалпы шарттары

Басты сот талқылауы қылмыстық процестің орталық сатысы ретінде. Соттың әділ сот талқылауына және қылмыстық процестің міндеттерін шешуге бағытталған қызметі. Басты сот талқылауының жалпы шарттары жүйесі. Басты сот талқылауының жалпы шарттарының қылмыстық процестің принциптерімен арақатынасы. Басты сот талқылауының кезеңдері.

Басты сот талқылауының тікелей және ауызша болуы. Дәлелдемелік материалдарды қабылдау кезінде судьяларды бөгде әсерлерден қорғау. Сот талқылауының тікелей болуының мәні. Басты сот талқылауының тікелей болуы мен ауызша болуының өзара байланысы. Ауызша болуы судьяның дәлелдемелік материалдарды тікелей қабылдауын қамтамасыз ету ретінде.

Істі талқылау кезінде сот құрамының өзгермеуі. Запастағы судья. Сот құрамының өзгермеуі қылмыстық істің мән-жайларын тікелей зерттеуді қамтамасыз етудің міндетті шарты ретінде. Сот құрамының заңдылығының өлшемдері. Запастағы судьяның құқықтары мен міндеттері. Запастағы судьяға қарсылық білдіру.

Төрағалық етушінің басты сот талқылауына басшылық етуі және сот отырысында тәртіптемені сақтауы. Төрағалық етушінің істің әділ және бейтарап қаралуын қамтамасыз етуі. Сотты құрметтеу, төрағалық етушінің қаулылары мен өкімдеріне мүлтіксіз бағыну. Сот приставтары. Төрағалық етушінің тәртіпті бұзуға жол бермеудің және оның өкімдеріне бағынбаудың салдары туралы ескертуі. Сот отырысы залынан шығару және әкімшілік жаза қолдану.

Басты сот талқылауына сотталушының және оның заңды өкілінің қатысуы.

Қорғаушының басты сот талқылауына қатысуы. Мемлекеттік айыптаушының басты сот талқылауына қатысуы. Жәбірленушінің, азаматтық талапкердің немесе азаматтық жауапкердің және олардың өкілдерінің басты сот талқылауына қатысуы.

Басты сот талқылауының хаттамасы. Басты сот талқылауы хаттамасының нысаны. Басты сот талқылауы хаттамасының құрылымы мен мазмұны. Басты сот талқылауының хаттамасын дайындау тілі және мерзімдері. Басты сот талқылауы хаттамасының маңызы.

Басты сот талқылауының шектері. Сотталушы және айыптау шектері. Шектер көздеу нашарлату жағына қарай бет бұрысқа жол бермеудің және сотталушының қорғану құқығын қамтамасыз етудің кепілі ретінде. Қылмыстың бастапқыда тағылған айыптаудан елеулі түрде ерекшеленетін жаңа фактілік мән-жайлары.

Басты сот талқылауын кейінге қалдыру және қылмыстық істі тоқтата тұру. Қылмыстық істі кейінге қалдыру және тоқтата тұру негіздері.

Басты сот талқылауында істі тоқтату. Қылмыстық істі тоқтату үшін негіздер. Жеке айыптаушының немесе оның өкілінің сот отырысына келмеуі. Ақтамайтын негіздер бойынша қылмыстық істі тоқтату шарттары.

Басты сот талқылауында қаулылар шығару тәртібі. Қаулылар шығару тәсілдері. Кеңесу бөлмесінде шығарылатын қаулылар. Кеңесу бөлмесіне кетпей шығарылатын қаулылар. Жеке қаулыларды шығару ерекшелігі.

Бұлтартпау шарасы туралы мәселені шешу. Сотталушыға қатысты бұлтартпау шарасын таңдау, күшін жою немесе өзгерту. Іс сотқа келіп түскен күннен бастап үкім шығарылғанға дейін сотталушыны бұлтартпау шарасы ретінде күзетпен ұстау мерзімі.

15-тақырып. Басты сот талқылауы

Басты сот талқылауының құрылымы. Дайындық бөлігі. Сот тергеуі. Сот жарыссөзі. Сотталушының соңғы сөзі. Соттың үкім шығару үшін кеңесу бөлмесіне кетуі. Соттың сот отырысы залына қайтып келуі және үкімді жариялау.

Басты сот талқылауының дайындық бөлігі. Аудармашыға оның құқықтары мен міндеттерін түсіндіру, оған қарсылық білдіру туралы мәселені шешу. Сотталушының жеке басын және оған айыптау қорытындысының уақтылы тапсырылғанын анықтау. Сот құрамын және процестің өзге қатысушыларын жариялау, сотқа және процестің өзге қатысушыларына қарсылық білдіру мәселелерін шешу. Сотталушыға оның құқықтарын түсіндіру. Жәбірленушіге, жеке айыптаушыға, азаматтық талапкерге және азаматтық жауапкерге олардың құқықтарын түсіндіру. Сарапшыға оның құқықтары мен міндеттерін түсіндіру. Маманға оның құқықтары мен міндеттерін түсіндіру. Тараптардың өтінішхаттарын мәлімдеу және шешу. Іске қатысушы адамдардың қайсыбірі болмаған жағдайда істі қарау мүмкіндігі туралы мәселені шешу.

Сот тергеуі. Сот тергеуінің басталуы. Сотталушының көзқарасын анықтау. Дәлелдемелерді ұсыну мен зерттеу тәртібі. Басты сот талқылауына қатысушы адамдардан жауап алу. Сотталушыдан жауап алу. Сотталушының айғақтарын жария ету. Жәбірленушіден, куәлардан жауап алу. Жәбірленуші мен куәның айғақтарын жария ету. Сот талқылауындағы сараптама. Сарапшыдан жауап алу. Заттай дәлелдемелерді қарау. Тергеу әрекеттерінің хаттамалары мен құжаттарды жария ету. Іс болған орынды және үй-жайды қарау. Тану үшін көрсету, куәландыру, айғақтарды тұрған жерінде тексеру мен нақтылау, эксперимент жүргізу, үлгілер алу. Дәлелдемелерді зерттеуді шектеу. Сот тергеуінің аяқталуы. Істің қысқартылған тәртіппен сотта талқылануы.

Сот жарыссөзі. Сот жарыссөзінің мазмұны мен тәртібі. Сотталушының соңғы сөзі.

Үкім шығару. Сот үкімі. Үкімдердің түрлері. Үкімді жасау тәртібі. Айыптау және ақтау үкімдерінің құрылымы мен мазмұны. Үкімді жариялау. Соттың үкімді жариялағаннан кейінгі әрекеттері. Жеке қаулы. Соттың үкім шығарумен бір мезгілде шешетін мәселелері.

16-тақырып. Соттың үкімдері мен қаулыларын апелляциялық тәртіппен қайта қарау

Заңды күшіне енбеген сот үкімдері мен қаулыларын қайта қарау сатысының мәні мен міндеттері. Апелляциялық іс жүргізу еркін шағымдану құқығын жүзеге асырудың процестік нысаны ретінде. Апелляциялық іс жүргізудің міндеттері.

Үкімдерге, қаулыларға апелляциялық (жекеше) шағым беру, прокурордың өтінішхатын келтіру құқығы. Апелляциялық тәртіппен қаралуға жататын сот актілері. Заңды күшіне енбеген үкімдерге, қаулыларға апелляциялық (жекеше) шағымдарды, прокурордың өтінішхаттарын қарайтын соттар.

Апелляциялық (жекеше) шағым беру, прокурордың өтінішхатын келтіру тәртібі. Апелляциялық (жекеше) шағым беру, прокурордың өтінішхатын келтіру мерзімдері. Апелляциялық (жекеше) шағым беру, прокурордың өтінішхатын келтіру мерзімін қалпына келтіру тәртібі. Апелляциялық (жекеше) шағым беру, прокурордың өтінішхатын келтіру туралы хабарлама. Апелляциялық (жекеше) шағым берудің, прокурордың өтінішхатын келтірудің салдары

Бірінші сатыдағы соттың қаулысына шағым жасау, оны прокурордың өтінішхаты бойынша қайта қарау. Апелляциялық (жекеше) шағым, прокурордың өтінішхаты.

Апелляциялық шағымдар, прокурордың өтінішхаттары бойынша істерді қарау. Апелляциялық қараудың нысанасы. Істі апелляциялық сатыда қарау мерзімдері. Істі апелляциялық сатыда қараудың шектері. Апелляциялық сатыдағы сот отырысын дайындау және тағайындау. Істі апелляциялық сатыда қарау тәртібі. Апелляциялық сатының өкілеттіктері.

Апелляциялық саты қабылдайтын шешімдер. Үкімнің күшін жою немесе оны өзгерту негіздері. Істі тоқтата отырып айыптау үкімінің күшін жою. Ақтау үкімінің күшін жою. Жаңа үкім шығара отырып, үкімнің күшін жою. Үкімді өзгерту. Апелляциялық үкімнің, қаулының мазмұны. Апелляциялық үкім, қаулы шығару және олардың заңды күшіне енуі. Апелляциялық сатыдағы соттың үкімін, қаулысын орындауға енгізу.

17-тақырып. Соттың шешімдерін орындау

Соттың шешімдерін орындаудың маңызы және оларды топтастыру. Сот шешімдерін орындау – тиімді қылмыстық сот ісін жүргізудің ажырамас элементі.

Қылмыстық істі мәні бойынша шешетін сот шешімдерін орындау. Түбегейлі сот шешімдерін орындау – қылмыстық процестің қорытындылаушы сатысы. Бірінші сатыда қылмыстық істі мәні бойынша шешетін сот шешімдерін орындау. Апелляциялық сатыда қылмыстық істі мәні бойынша шешетін сот шешімдерін орындау. Кассациялық сатыда қылмыстық істі мәні бойынша шешетін сот шешімдерін орындау.

Процедуралық сипаттағы сот шешімдерін орындау. Іс бойынша іс жүргізу аясында қабылданатын шешімдер. Қылмыстық істің қозғалысын және аралық міндеттерге қол жеткізуді қамтамасыз ететін сот шешімдері. Аралық сот шешімдерінің нысандары. Жеке қаулы.

Түбегейлі сипатта емес, адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын шектеуді көздейтін сот шешімдерін орындау. Бұлтартпау шараларын немесе процестік мәжбүрлеуді қолдану, өзгерту және күшін жою. Күзетпен ұстауға алынбаған адамды сот-психиатриялық немесе сот-медициналық сараптама жүргізу үшін медициналық ұйымға мәжбүрлеп орналастыру. Әкімшілік жаза, оның ішінде ақша өндіріп алуды тағайындау.

Қылмыстық қудалау органдарының (олардың ішінде – прокурордың) шешімдері мен іс-әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) келтірілген шағымдарды қарау нәтижелері бойынша шығарылған сот шешімдерін орындау. Заңсыз деп танылған процестік шешімнің күшін жою. Сәйкес лауазымды адамның іс-әрекетін (әрекетсіздігін) заңсыз немесе негізсіз деп тану және жол берілген құқық бұзушылықты жою туралы шешім. Прокурорға азаматтар мен ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін жол берілген бұзуды жою міндетін жүктеу. Шағымды қанағаттандырусыз қалдыру.

Үкімді орындаумен байланысты мәселелер бойынша сот шешімдерін орындау. Үкімді орындау кезінде туындаған қандай да болсын күмән мен түсініксіздікті ұғындыру. Сотталған

адамның қайтыс болуына байланысты іс жүргізуді қысқарту. Сотталғандықты алу.

18-тақырып. Соттың заңды күшіне енген шешімдерін қайта қарау жөнінде іс жүргізу

Сот актілерін кассациялық тәртіппен қайта қарау.

Сот актілерін кассациялық тәртіппен қайта қараудың мәні және маңызы. Кассациялық тәртіппен қайта қаралуы мүмкін сот актілері. Заңды күшіне енген сот үкімдері мен қаулыларын кассациялық тәртіппен қайта қарау негіздері.

Заңды күшіне енген сот актілеріне өтінішхат беруге, наразылық келтіруге құқығы бар адамдар. Заңды күшіне енген сот актілеріне кассациялық тәртіппен шағым жасау мерзімдері. Заңды күшіне енген сот үкімін, қаулысын қайта қарау туралы өтінішхат, наразылық беру тәртібі. Өтінішхаттарды, наразылықты қарамай қайтару.

Заңды күшіне енген сот актілерін қайта қарау туралы өтінішхатты алдын ала қарау.

Өтінішхатты алдын ала қарау нәтижелері бойынша қабылданатын шешімдер.

Кассациялық сатыдағы сот отырысын тағайындау. Соттың үкімін, қаулысын орындауды тоқтата тұру. Істі кассациялық сатыда қараудың тәртібі. Кассациялық сатыдағы соттың шешімдері. Қорғаушының кассациялық сатыдағы сотқа міндетті түрде қатысуының негіздері. Кассациялық сатыдағы сот қаулысының мазмұны.

Істі соттың үкімі мен қаулысының күші жойылғаннан кейін қарау. Істі жаңадан қарау кезінде шығарған сот үкімін және қаулысын қайта қарау туралы өтінішхат, наразылық келтіру.

Сот актілерін Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында қайта қарау.

Заңды күшіне енген сот актілерін Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының қайта қарауының негіздері. Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты судьясының ұсынуын енгізу. Заңды күшіне енген сот актілерін Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында қайта қарау.

19-тақырып. Қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау

Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастаудың түсінігі, мәні және міндеттері. Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау қылмыстық процестің дербес сатысы ретінде. Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастаудың сот үкімдерінің заңдылығы мен негізділігінің кепілдіктері жүйесіндегі орны. Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастаудың мақсаттары мен міндеттері. Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау – заңды күшіне енген сот шешімін қайта қараудың айрықша құқыққорғаушылық нысаны.

Қылмыстық істерді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастаудың негіздері. Іс жүргізуді қайта бастау мерзімдері.

Жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қозғау тәртібі. Прокурордың тексеру немесе тергеп-тексеру аяқталғаннан кейінгі әрекеттері. Соттың іс бойынша іс жүргізуді жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау туралы өтінішхаттарды қарау тәртібі.

Сот актілерін жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы өтінішхатты қарау қорытындысы бойынша шығарылған соттың қаулысы. Прокурордың сот актілерін жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы өтінішхатын қарау қорытындысы бойынша шығарылған сот қаулысы. Сот қаулысын қайта қарау және сот шешімдерінің күші жойылғаннан кейін іс жүргізу. Істі жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта бастау кезіндегі азаматтық талап қою.

20-тақырып. Қылмыстық сот ісін жүргізудің жіктелген нысандары

Процестік нысанның біртұтастығы және жіктелуі проблемасы.

Қылмыстық теріс қылықтар туралы істер бойынша іс жүргізу ерекшеліктері. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істер бойынша іс жүргізу тәртібі. Сотқа дейінгі тергеп-тексерудің хаттамалық нысаны. Хаттама жасау тәртібі. Хаттаманы сотқа жіберу тәртібі. Қылмыстық теріс қылықтар туралы істі сотта қараудың тәртібі мен мерзімдері.

Жеке айыптау істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктері. Жеке айыптау істері бойынша іс жүргізу тәртібі. Жеке айыптауды қозғау. Жеке айыптау ісі бойынша судьяның сот талқылауы басталғанға дейінгі әрекеттері. Тараптардың бастамасы бойынша дәлелдемелерді ұсыну және жинау. Жеке айыптау ісін сот отырысында қарау. Жеке айыптау ісі бойынша сот шешімі. Жеке айыптау бойынша іс жүргізуді тоқтату.

Есі дұрыс емес адамдарға медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану туралы істер бойынша сот ісін жүргізу. Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану бойынша іс жүргізудің бастапқы сәтін анықтау проблемасы. Өзіне қатысты медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану жөнінде іс жүргізіліп жатқан адамның құқықтық мәртебесі.

Кәмелетке толмағандардың қылмыстары туралы істер бойынша іс жүргізу. Алдын ала тергеудің міндеттілігі. Дәлелдеуге жататын қосымша мән-жайлар. Кәмелетке толмаған адамның және қорғаушының заңды өкілдерінің қылмыстық сот ісін жүргізуге міндетті түрде қатысуы. Сот талқылауын жабық сот отырысында өткізу туралы мәселе. Кәмелетке толмаған сотталушыны оған теріс әсер етуі мүмкін мән-жайларды зерттеу уақытында сот отырысы залынан шығару.

Қылмыстық қудалаудан артықшылықтары мен иммунитеті бар адамдардың істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктері. Сот төрелігін заң мен сот алдындағы теңдік бастауларында жүзеге асыру принципінің және лауазымды адамдардың тәуелсіздігінің ерекше кепілдіктерінің арақатынасы.

Қылмыстық істерді келісімдік іс жүргізуде қарау. Кінәні мойындау туралы мәміле нысанында процестік келісім жасасудың шарты. Ынтымақтастық туралы процестік келісім жасасу проблемалары. Келісімдік іс жүргізуді қолдану үшін негіздер. Қылмыстық істерді келісімдік іс жүргізуде қарау проблемалары.

Бұйрықтық іс жүргізуді іске асыру мәселелері. Бұйрықтық іс жүргізуді қолдану негіздері. Бұйрықтық іс жүргізудегі сот талқылауының тәртібі мен мерзімі. Бұйрықтық іс жүргізудегі сот талқылауының практикасы. Бұйрықтық іс жүргізу тәртібімен шығарылған айыптау үкімінің құрылымы мен мазмұны.

Алқабилер қатысатын істер бойынша іс жүргізудің жалпы сипаттамасы. Тараптардың жарыспалылығы принципі және алқабилердің қатысуымен іс жүргізу. Алқабидің тәуелсіздігі. Істердің алқабилер қатысатын сотқа соттылығы. Алқабилер қатысатын соттың соттылығына жататын істердің санатын кеңейту үрдісі. Алқабилер қатысатын сот құрамы. Соттың істі алқабилердің қатысуымен қарауы туралы өтінішхат. Алқабилер қатысатын сот қызметінің ұйымдастырушылық-құқықтық мәселелері. Алқабилер қатысатын соттың істі талқылау ерекшеліктері. Алқабилер қатысатын соттың құзыреті. Алқабилер қатысатын соттың шешуіне жататын сұрақтардың мазмұны. Алқабилер қатысатын сот қабылдайтын шешімдердің түрлері.

Ұсыналатын әдебиеттер:

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995 жылғы 30 тамызда қабылданған http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_

2. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» 2000 жылғы 25 желтоқсандағы ҚР Конституциялық Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z000000132_

3. Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексі, 2014 жылғы 4

шілдеде қабылданған http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1400000231

4. «Прокуратура туралы» 2022 жылғы 5 қарашадағы ҚР Конституциялық заңы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000155

5. «Алқабилер туралы» 2006 жылғы 16 қаңтардағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z060000121_

6. «Қылмыстық процеске қатысушы адамдарды мемлекеттік қорғау туралы» 2000 жылғы 5 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z000000072_

7. «Сот-сараптама қызметі туралы» 2017 жылғы 10 ақпандағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1700000044

8. «Жедел-іздестіру қызметі туралы» 1994 жылғы 15 қыркүйектегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z940004000_

9. «Сот приставтары туралы» 1997 жылғы 7 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z970000150_

10. «Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» 2018 жылғы 5 шілдедегі ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1800000176

11. «Адамдарды қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде, арнаулы үй-жайларда ұстау тәртібі мен шарттары туралы» 1999 жылғы 30 наурыздағы ҚР Заңы http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z990000353_

12. «Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2100000674

13. «Қылмыстық сот ісін электрондық форматта жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» ҚР Бас прокурорының 2018 жылғы 3 қаңтардағы № 2 бұйрығы http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1800016268

14. «Қылмыстық құқық бұзушылықтар туралы арызды, хабарды немесе баянатты қабылдау және тіркеу, сондай-ақ Сотқа дейінгі тергеп-тексерулердің бірыңғай тізілімін жүргізу қағидаларын бекіту туралы» ҚР Бас прокурорының 2014 жылғы 19 қыркүйектегі № 89 бұйрығы http://adilet.zan.kz/rus/docs/V14W0009744

15. «Қылмыстық сот ісін жүргізуде адамның және азаматтың құқықтарын, бостандықтарын соттың қорғауы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2010 жылғы 25 маусымдағы № 4 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P10000004S_

16. «Алқабилердің қатысуымен қылмыстық істер бойынша іс жүргізуді реттейтін заңнаманы соттардың қолдану практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2012 жылғы 23 тамыздағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/T1200000004

17. «Соттардың қылмыстық істер бойынша келісімдік тәртіпте іс жүргізу практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 7 шілдедегі № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000004S

18. «Қылмыстық істерді апелляциялық тәртіппен қарау тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 19 желтоқсандағы № 13 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P03000013S_

19. «Бұлтартпау шараларын санкциялаудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2020 жылғы 24 қаңтардағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P200000001S

20. «Жасырын тергеу әрекеттерін санкциялау туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2020 жылғы 11 желтоқсандағы № 5 нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P200000005S

21. «Сот үкімі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 20 сәуірдегі № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P180000004S

22. «Қылмыстық істер бойынша дәлелдемелерді бағалаудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 20 сәуірдегі № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P06000004S_

23. «Азаматтық талапты қылмыстық процесте қарау туралы» ҚР Жоғарғы Сотының

2005 жылғы 20 маусымдағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P05000001S_
24. «Қылмыстық және қылмыстық процестік заңнаманың адамның жеке бас бостандығын сақтау және қадір-қасиетіне қол сұқпау, қинауға, зорлық-зомбылыққа, басқа да қатыгез немесе адамның ар-намысын қорлайтын әрекеттер мен жазалау түрлеріне қарсы мәселелер жөніндегі нормаларын қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2009 жылғы 28 желтоқсандағы № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P09000007S_
25. «Прокурордың, қылмыстық қудалау органдарының іс-әрекеттері (әрекетсіздігі) мен шешімдеріне жасалған шағымдарды соттардың қарауы туралы (Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 106-бабы)» ҚР Жоғарғы Сотының 2012 жылғы 27 маусымдағы № 3 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P120000003S
26. «Қылмыстық істер бойынша сот сараптамасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2004 жылғы 26 қарашадағы № 16 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P04000016S_
27. «Қылмыстық істерді бұйрықтық іс жүргізу тәртібімен қарау туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 29 қарашадағы № 17 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P180000017S
28. «Жекеше айыптау істері бойынша сот практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 25 желтоқсандағы № 13 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P06000013S_
29. «Соттардың қылмыстық істерді қысқартылған тәртіппен қарауы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2004 жылғы 26 қарашадағы № 17 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P04000017S_
30. «Соттардың қылмыстық істер бойынша жекеше қаулылар шығару тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 19 желтоқсандағы № 11 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P03000011S_
31. «Қылмыстық істерді кассациялық тәртіппен қарауды регламенттейтін заңнаманы қолдану туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 10 наурыздағы № 2 нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000002S
32. «Қорғану құқығын реттейтін қылмыстық процестік заңнаманы қолдану практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2002 жылғы 6 желтоқсандағы № 26 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P02000026S_
33. «Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану жөніндегі сот тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1999 жылғы 9 шілдедегі № 8 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P99000008S_
34. «Қылмыстық процесті жүргізетін органдардың заңсыз әрекеттері салдарынан келтірілген зиянды өтеу жөніндегі заңды қолдану тәжірибесі туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1999 жылғы 9 шілдедегі № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P99000007S_
35. «Сот төрелігіне қол жеткізу құқығы және Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының сот актілерін қайта қарау бойынша өкілеттіктері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 15 қаңтардағы № 1 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/rus/docs/P160000001S
36. «Қылмыстық құқық бұзушылықтардан жәбірленген адамдардың құқықтары мен міндеттерін регламенттейтін заңнаманы қолдану практикасы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 1992 жылғы 24 сәуірдегі № 2 нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P92000002S_
37. «Қылмыстық істер бойынша сот ісін жүргізу жариялылығы принципін соттардың сақтауы туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2002 жылғы 6 желтоқсандағы № 25 нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P02000025S_
38. «Қылмыстық істі сот отырысына дайындау барысында қылмыстық-процестік заңнама нормаларын қолданудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 8 желтоқсандағы № 10 нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P170000010S
39. «Сот ісін жүргізу тілі қағидатын қолданудың кейбір мәселелері туралы» ҚР

Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 13 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000013S

40. «Қылмыстық істер жөніндегі сот актілерін жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қараудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 29 маусымдағы № 9 Нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P180000009S

41. «Қылмыстық істер бойынша процестік шығындарды өндіріп алу туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 29 маусымдағы № 10 нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P180000010S

42. «Соттардың салық заңнамасын қолдануының кейбір мәселелері туралы» ҚР Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 22 желтоқсандағы № 10 нормативтік қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000009S

43. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 16 мамырдағы № 13-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 489-бабы бірінші бөлігі 6) тармағының, 490-бабы бірінші бөлігі 2) тармағының, екінші бөлігінің және 491-бабы бесінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2300000013

44. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 14 шілдедегі № 23-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 127-бабы екінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2300000023

45. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 25 қыркүйектегі № 29-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 482-бабының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2300000029

46. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 20 шілдедегі № 24-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 80-бабы екінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2300000024

47. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 22 мамырдағы № 15-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 217-бабы үшінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2300000015

48. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2024 жылғы 4 мамырдағы № 43-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 64-бабы тоғызыншы бөлігі 17) тармағының және 70-бабы екінші бөлігі 5) тармағының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2400000043

49. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2024 жылғы 9 қазандағы № 53-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 94-бабы бірінші бөлігі 3) тармағының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2400000053

50. Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2025 жылғы 29 қаңтардағы № 63-НҚ нормативтік қаулысы «2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасы Қылмыстық-процестік кодексінің 645-бабы төртінші, бесінші және алтыншы бөліктерінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/S2500000063

Оқу әдебиеті:

1. Асанов Ж.К., Жукенов А.Т., Кенжегарин А.К., Стыбаев А.С., Матаев Ж.С. Рекомендации по составлению приговоров по уголовным делам в новом формате и их разъяснению: Практическое пособие. - Нур-Султан. 2020. – 175 с.

2. Когамов М.Ч. Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Республики

Казахстан 2014 года. - Алматы: Жеті Жарғы, 2020. В 2-х т. Том 1 - 752 с.; Том 2 - 1016 с. (Издание третье).

3. Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан. Движение уголовного дела. /Под ред. М.Ч. Когамова и А.А. Касимова. – Алматы: Жеті Жарғы, 2013. – 1016 с.

4. Ахпанов А.Н., Амиргалиев А.А. Функции судебного контроля над досудебным уголовным производством в Республике Казахстан: Монография.- Караганда, 2016. – 166 с.

5. Защита прав и интересов в цифровой среде уголовного судопроизводства. Монография под ред. С.В. Зуева, О.В. Мичуриной. Москва. Изд-во – «Юрлитинформ»., 2025.- 328с.

6. Производство по уголовным делам в суде апелляционной инстанции: Учебное пособие / Н. А. Абдиканов, А. В. Зенковский. - Алматы: Норма-К, 2012. - 128 с.

7. Сарсенбаев Т.Е. Защита беспомощных жертв преступления в Республике Казахстан. Монография. Алматы, 2024.- 324с.

8. Толеубекова Б.Х. Қазақстан Республикасындағы қылмыстық процесс: Жалпы бөлім: Оқу-әдістемелік құралы - Алматы: КазНПУ им. Абая, 2015, 182 с.

9. Толеубекова Б.Х. Қазақстан Республикасындағы қылмыстық процесс: Ерекше бөлім: Оқу-әдістемелік құралы - Алматы: КазНПУ им.Абая, 2015. - 186 с.

10. Толеубекова Б.Х. Уголовно-процессуальное право Республики Казахстан: курс лекций: учебно-методическое пособие. - Алматы: Жеті Жарғы, 2016. - 384 с. (на русском и казахском языках).

11. Производство по уголовным делам в суде апелляционной инстанции: Учебное пособие / Н.А. Абдиканов, А.В. Зенковский. - Алматы: Норма-К, 2012. - 128 с.

12. Уголовный процесс: Учебник. / А.В.Смирнов, К.Б.Калиновский; под общ. ред. А.В.Смирнова. Вступит. статья В.Д. Зорькина. 8-е изд., перераб. М.: Норма: ИНФРА-М, 2020. 784 с.

13. Егорова Е.В. Доказательства и доказывание в судебной практике по уголовным делам: Практическое пособие /Е.В. Егорова, Д.А. Бурыка. - 3-е изд. - Москва: Издательство Юрайт, 2020. - 315 с. https://urait.ru/bcode/454552

5-БӨЛІМ. «Әкімшілік-деликтік заңнаманы қолдану практикасы»

Мазмұны

1-тақырып. Әкімшілік-деликтік заңнама: қолдану ерекшеліктері

2-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың міндеттері және қағидаттары

3-тақырып. Әкімшілік жауаптылық: құқыққолдану практикасының өзекті мәселелері

4-тақырып. Әкімшілік жаза мемлекеттік мәжбүрлеу шарасы ретінде. Әкімшілік-құқықтық ықпал ету шаралары және тәрбиелік ықпал ету шаралары

5-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық құрамының кейбір элементтеріне сипаттама, саралау алгоритмі

6-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық құрамын саралау: практика сұрақтары

7-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу

8-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізуге қатысушылардың мәртебесін бекіту мәселелері

9-тақырып. Дәлелдемелер және дәлелдеу

10-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану ерекшеліктері

11-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер: қозғау сұрақтары

12-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау практикасы

13-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қаулыларды қайта қарау: практика сұрақтары

14-тақырып. Әкімшілік жазалар қолдану туралы қаулыларды орындау: мәселелі сұрақтар

1-тақырып. Әкімшілік-деликтік заңнама: қолдану ерекшеліктері

Қазақстан Республикасы әкімшілік-деликтік құқығы әкімшілік құқықтың тәуелді құқық саласы және ғылым ретінде. Әкімшілік-деликтік құқықтың нормаларын іске асыру. Әкімшілік-деликтік заңнама реттейтін маңызды қоғамдық қатынастар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу тәртібін айқындайтын заңнама. Әкімшілік-деликтік құқықтық қатынастарды реттейтін Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының және Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың құрамдас бөлігі ретінде. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманы жетілдіру мәселелері.

2-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың міндеттері және қағидаттары

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың міндеттері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнама қағидаттарының түсінігі, түрлері және маңызы. Заңдылық, заң мен сот алдындағы теңдік, кінәсіздік презумпциясы, кінә қағидаты: түсінігі және қолдану практикасы. Әкімшілік жауаптылыққа қайта тартуға жол бермеу: проблемалық мәселелер. Ізгілік қағидаты, жеке басқа қол сұғылмаушылық, жеке бастың абыройы мен қадір-қасиетін құрметтеу, жеке өмірге қол сұғылмаушылық және құпияны қорғау, меншікке қол сұғылмаушылық – құқықтық мемлекеттің негізі ретінде.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілеттік берілген соттың (судьяның) және органның (лауазымды адамның) тәуелсіздігі. Куә айғақтарын беру міндетінен босату, білікті заң көмегіне құқықтарды қамтамасыз ету, әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудің жариялылығы: практикада қолдану сұрақтары. Іс жүргізу барысында қауіпсіздікті қамтамасыз ету. Процестік шешімдерге дау айту және процестік әрекеттерге шағым жасау еркіндігі. Адамның құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін сот арқылы қорғау.

3-тақырып. Әкімшілік жауаптылық: құқыққолдану практикасының өзекті мәселелері

Әкімшілік жауаптылықтың түсінігі және белгілері. Әкімшілік жауаптылыққа жататын тұлғалар. Заңды тұлғалардың әкімшілік жауаптылығы. Әкімшілік жауаптылық субъектілерінің жеке категориялары. Лауазымды тұлғаларлың, әскери қызметшінің, прокурордың және тәртіптік жарғылардың не арнайы ережелердің күші қолданылатын өзге де адамдардың өздері әкімшілік құқық бұзушылықтар жасағаны үшін, жекеше нотариустардың, жеке сот орындаушыларының, адвокаттардың, дара кәсіпкерлердің, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ тұлғалардың, кәмелетке толмағандардың әкімшілік жауаптылығының ерекшеліктері. Құқық бұзушылық сертификатталған арнайы техникалық бақылау-өлшеу құралдарымен және аспаптарымен тіркелген кездегі әкімшілік жауаптылықтың ерекшеліктері. Әкімшілік жауаптылықты жеңілдететін, ауырлататын, болғызбайтын мән-жайлар. Әкімшілік жауаптылықтан босату.

4-тақырып. Әкімшілік жаза мемлекеттік мәжбүрлеу шарасы ретінде. Әкімшілік-құқықтық ықпал ету шаралары және тәрбиелік ықпал ету шаралары

Әкімшілік жаза: түсінігі және түрлері. Негізгі жазалардың түрлері. Қосымша жазалардың түрлері. Негізгі және қосымша жазаларды қолдану ерекшеліктері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілеттік берілген органдармен, лауазымды тұлғалармен, сотпен әкімшілік жазаларды тағайындау. Әкімшілік жазаларды қолдану мақсаттары. Әкімшілік жазаларды тағайындау тәртібі. Әкімшілік жаза мерзімдерін есептеу. Тұлға әкімшілік жазаға тартылды деп есептелетін мерзім.

Әкімшілік-құқықтық ықпал ету шаралары: түсінігі және түрлері. Жол жүрісі қағидаларын білуін тексеру әкімшілік-құқықтық ықпал ету шарасы ретінде. Азаматтық және қызметтік қаруды қауіпсіз ұстау қағидаларын білуін тексеру. Құқық бұзушының жүріс-тұрысына ерекше талаптар белгілеу: тәртібі және тыйым салу түрлері.

Тәрбиелік ықпал ету шаралары: түсінігі және түрлері. Заңды түсіндіру, келтірілген зиянның есесін толтыру міндетін жүктеу, кәмелетке толмаған адамдардың бос уақытын шектеу және мінез-құлқына ерекше талаптар белгілеу: практика мәселелері.

5-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық құрамының элементтеріне сипаттама, саралау алгоритмі

Әкімшілік құқық бұзушылықтың түсінігі және негізгі белгілері. Әкімшілік құқық бұзушылықтың құрамы және элементтері. Әкімшілік құқық бұзушылықтың субъективтік жағы. Кінә нысандары (форма): қасақаналық, абайсыздық. Әкімшілік құқық бұзушылық субъектілері. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объектісі: түсінігі, түрлері. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объективтік жағы: түсінігі, белгілері. Құқық бұзушылықтың қайталануы, бірнешелігі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың созылмалығы.

6-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық құрамын саралау: практика мәселелері

Жеке бастың құқықтарына қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Сайлау құқықтарына (республикалық референдумға қатысу құқығына) қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Кәмелетке толмағандардың құқығына қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Меншікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Кәсіпкерлік қызмет саласындағы әкімшілік құқық бұзушылық. Сауда және қаржы саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Салық салу саласындағы әкімшілік құқық бұзушылық. Энергия үнемдеу және энергия тиімділігін арттыру саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Өнеркәсіп, жылу, электр және атом энергиясын пайдалану саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Ғарыш қызметі саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Сәулет, қала құрылысы, құрылыс қызметі және тұрғын үй қатынастары саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Қоршаған ортаны қорғау, табиғи ресурстарды пайдалану саласындағы әкімшілік құқық

бұзушылықтар. Өсімдіктерді қорғау мен өсімдіктер карантині, астық нарығы мен астықты сақтау, тұқым шаруашылығы және мемлекеттік ветеринариялық-санитариялық бақылау мен қадағалау, асыл тұқымды мал шаруашылығы, органикалық өнім өндіру, сондай-ақ әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына бағаларды тұрақтандыру тетіктерін іске асыру саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Білім беру, дене шынықтыру және спорт саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Қоғамдық қауіпсіздікке және халықтың денсаулығына қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Қоғамдық тәртіпке және имандылыққа қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Баспасөз және ақпарат саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Басқарудың белгіленген тәртібіне қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекара режимінің белгіленген тәртібіне және Қазақстан Республикасының аумағында болу тәртібіне қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Кеден ісі саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Көліктегі, жол шаруашылығындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Ақпараттандыру және байланыс саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Әскери міндеттілік, әскери қызмет пен қорғаныс саласындағы әкімшілік құқық бұзушылықтар. Мемлекеттік билік институтына қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылықтар. Әкімшілік сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар.

7-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу міндеттері. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізу нысаны. Электрондық нысанда жасалған процестік құжаттар. Іс жүргізу тілі. Мерзімдерді есептеу. Өтінішхат. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді болғызбайтын мән-жайлар. Әкімшілік жауаптылыққа тартпауға мүмкіндік беретін мән-жайлар. Хабардар ету (хабарлама).

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудің жалпы және қысқартылған тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қысқартылған іс жүргізудің негіздері.

Әкімшілік жауаптылықтан артықшылықтары мен иммунитеттері бар адамдардың істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктері.

8-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізуге қатысушылардың мәртебесін бекіту мәселелері

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуге қатысушылар. Өзіне қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізіліп жатқан тұлға. Жәбірленуші, жеке тұлғаның заңды өкілдері, дара кәсіпкердің, заңды тұлғаның өкілдері, куә, куәгер, маман, сарапшы, аудармашы, қорғаушының, сот отырысы хатшысының әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудегі құқықтық мәртебесі. Қорғаушының әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізуге міндетті түрде қатысу негіздері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуде прокурордың заңдылықты қамтамасыз ету жөніндегі өкілеттіктері. Процестік міндеттерді орындамағаны үшін жауаптылық. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуге қатысу мүмкіндігін болғызбайтын мән-жайлар. Іс бойынша іс жүргізуге қатысуына жол берілмейтін тұлғаларға қарсылық білдіру. Жәбірленушіге, куәға, сарапшыға, маманға, аудармашыға немесе куәгерге шығыстарды өтеу.

9-тақырып. Дәлелдемелер және дәлелдеу

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудегі дәлелдемелер. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша дәлелдеуге жататын мән-жайлар. Өзіне қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізіліп жатқан тұлғаның түсініктемелері, жәбірленушінің және куәнің айғақтары. Дәлелдемелерді ұсыну және дәлелдемелермен қамтамасыз ету.

Дәлелдеуден босатудың негіздері. Сараптама тағайындау және жүргізу: практика сұрақтары. Сарапшы мен маманның қорытындысы және айғақтары. Үлгілерді алу (дәрігердің немесе басқа маманның, сондай-ақ сарапшының үлгілерді алуы).

Заттай дәлелдемелер: түсінігі және түрлері. Ғылыми-техникалық құралдар, құжаттар, қосымша мәліметтерді талап етіп алдыру.

Дәлелдеу пәні және әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша оларды бағалау. Дәлелдемелерді жинау, тексеру және оларды бағалау дәлелдеу процесінің элементі ретінде.

10-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану ерекшеліктері

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының түсінігі және түрлері.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасалатын жерге жеткізу; әкімшілік ұстап алу; күштеп әкелу; жеке басты жете тексеру және жеке тұлғаның өзімен бірге алып жүрген заттарын жете тексеру; көлік құралдарын, шағын көлемді кемелерді жете тексеру; қарап-тексеру; жеке тұлғаның өзімен бірге алып жүрген заттарын, тауарлары мен құжаттарын алып қою; көлік құралын, кемені, оның ішінде шағын көлемді кемені басқарудан шеттету және масаң күйін куәландыру; көлік құралын, кемені, оның ішінде шағын көлемді кемені ұстап алу, жеткізу және пайдалануға тыйым салу шараларын қолдану тәртібі.

Заңды тұлғаға тиесілі аумақтарды, үй-жайларды, тауарларды, өзге де мүлікті, сондай-ақ тиісті құжаттарды қарап-тексеру; заңды тұлғаға тиесілі құжаттар мен мүлікті алып қою; заңды тұлғаға тиесілі тауарларға, көлік құралдарына және өзге де мүлікке тыйым салу.

Қызметті немесе оның жекелеген түрлерін тоқтата тұру не оған тыйым салу.

11-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер: қозғау сұрақтары

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қозғау үшін себептер мен негіздері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізудің негізгі ережелері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің ведомстволығының түсінігі. Соттар, ішкі істер органдары (полиция), көлік және коммуникация саласындағы уәкілетті орган, қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы уәкілетті орган, мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті орган және өзге де органдар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамалар: нысандары және хаттама жасау мерзімдері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамалар жасауға құқығы бар лауазымды адамдар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасалмайтын жағдайлар. Хаттаманы (прокурордың қаулысын) істі қарау үшін жіберу. Прокурордың әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді қозғауы.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді істі қарауға бергенге дейін тоқтату.

12-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау практикасы

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілеттік берілген органдар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің ведомстволығы, лауазымды адамдардың істерді қарау және әкімшілік жазаларды қолдану жөніндегі құзыреті.

Соттардың әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауы. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қаулыларға, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамаларға, шағым, наразылық бойынша жоғары тұрған органның (лауазымды адамның) қаулыларына сотқа шағым жасау, наразылық білдіру.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс қаралатын орын. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарауға әзірлеу. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарау мүмкіндігін

болғызбайтын мән-жайлар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі карауға дайындау кезінде судья, орган (лауазымды адам) қабылдайтын шешім.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау мерзімдері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарау кезінде анықтауға жататын мән-жайлар. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарау нәтижелері бойынша шешімдердің түрлері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы.

Жоғары тұрған органға (лауазымды адамға) әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша заңды күшіне енбеген қаулыларға, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамаларға шағым жасау, наразылық білдіру тәртібі.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді жүзеге асыратын органның (лауазымды адамның) әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) және шешімдеріне шағым жасау: шағым беру тәртібі және мерзімі, шағымды қарау тәртібі.

Соттардың әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді карауы, әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша қаулыларға, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамаларға, жоғары тұрған органның (лауазымды адамның) шағым, наразылық бойынша қаулыларына сотқа шағым жасау, наразылық білдіру.

13-тақырып. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша қаулыларды қайта қарау: практика сұрақтары

Заңды күшіне енбеген сот қаулыларын апелляциялық тәртіппен қайта қарау. Сот қаулысына шағым жасау, прокурордың апелляциялық өтінішхат келтіру құқығы. Сот қаулысына шағым жасау, прокурордың апелляциялық өтінішхаты бойынша қайта қарау тәртібі. Сот қаулысына шағым жасау, прокурордың апелляциялық өтінішхат келтіру мерзімі. Шағым берілуіне немесе прокурордың апелляциялық өтінішхат келтіруіне байланысты қаулының орындалуын тоқтата тұру. Сот қаулысына шағымды, прокурордың апелляциялық өтінішхатын қарау мерзімдері. Сот қаулысына шағым, прокурордың апелляциялық өтінішхаты бойынша шешім.

Сот қаулысының күшін жою немесе оны өзгерту негіздері. Судьяның сот қаулысында жазылған істің накты мән-жайлары туралы түйіндерінің шағымды, прокурордың апелляциялық өтінішхатын қарау кезінде зерттелген дәлелдемелерге сәйкес келмеуі. Әкімшілік жауаптылық туралы заңды дұрыс қолданбау. ӘқбтК-нің процестік нормаларын елеулі түрде бұзу. Қаулымен қолданылған әкімшілік жазаның жасалған құқық бұзушылық сипатына, кінәлінің жеке басына немесе заңды тұлғаның мүліктік қаржы жағдайына сәйкес келмеуі. Іс бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы қаулының күшін жою немесе оны өзгерту. Сот қаулысына шағым, прокурордың апелляциялық өтінішхаты бойынша қаулыны жария ету.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша заңды күшіне енген қаулыларды қайта қараудың кассациялық тәртібі.

Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында қайта қарау.Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша заңды күшіне енген сот қаулыларын Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының қайта қарауының негіздері. Қазақстан Республикасы Жоғарғы соты судьясының ұсынуын енгізу.

Әкімшілік жаза қолдану туралы қаулының орындалуын тоқтата тұру.

Заңды күшіне енген сот актілерін Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотында қайта қарау.

Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша заңды күшіне енген қаулыларды, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамаларды және оларға шағымдарды, прокурордың апелляциялық өтінішхаттарын, наразылықтарын қарау нәтижелері бойынша қаулыларды жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау. Қайта қарау негіздері. Арыз беру. Арыздың нысаны мен мазмұны. Арызды соттың, органның (лауазымды адамның) іс жүргізуіне қабылдау. Іс жүргізілуі қысқартылған іс жүргізу тәртібімен жүзеге асырылған әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша шешімді, қаулыны, айыппұл төлеу қажеттігі

туралы нұсқаманы жаңадан ашылған мән-жайлар бойынша қайта қарау туралы арызды қайтару. Арыз беру үшін мерзімді есептеу. Арызды қарау.

Соттың, уәкілетті органның (лауазымды адамның) істі қайта қарау туралы қаулысы.

Ақтау. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілеттік берілген органның (лауазымды адамның) заңсыз әрекеттерімен келтірілген зиянды өтеу.

14-тақырып. Әкімшілік жазалар қолдану туралы қаулыларды орындау: мәселелі сұрақтар

Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істер бойынша қаулылардың орындалу ерекшеліктері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулының, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқаманың заңды күшіне енуі. Әкімшілік жаза қолдану туралы қаулының, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқаманың орындалуын кейінге қалдыру және мерзімін ұзарту. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулыны, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқаманы орындаудың ескіруі. Әкімшілік жазалардың жекелеген түрлерін орындау тәртібі. Ескерту жасау түріндегі әкімшілік жаза қолдану туралы қаулыны орындау. Айыппұл салу туралы қаулыны, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқаманы өз еркімен орындау. Жеке тұлғаға, дара кәсіпкерге, жекеше нотариусқа, жеке сот орындаушысына және адвокатқа айыппұл салу туралы қаулыны, айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқаманы мәжбүрлеп орындату. Заңды тұлғаға айыппұл салу туралы қаулыны мәжбүрлеп орындату. Арнайы құқықтан айыру туралы қаулыны орындау тәртібі. Рұқсаттан айыру не оның қолданылуын тоқтата тұру туралы қаулыны орындау тәртібі. Әкімшілік қамаққа алу туралы қаулыны орындау. Қоғамдық жұмыстарға тарту туралы сот қаулысын орындау. Мүліктік залалды өтеу бөлігінде қаулыны орындауШетелдіктерді және азаматтығы жоқ адамдарды Қазақстан Республикасынан әкімшілік жолмен шығарып жіберу туралы қаулыны орындау.

Ұсынылатын әдебиеттер

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы 1995 жылыы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды http://adilet.zan.kz/kaz/search/docs/va

2. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1900000226

3. «Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы» Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 5 қарашадағы Конституциялық заңы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000153

4. «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 5 қарашадағы Конституциялық заңы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000155

5. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 5 шілдедегі http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000235

6. Рұқсаттар және хабарламалар туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 16 мамырдағы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1400000202

7. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 18 қарашадағы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000410

8. Қазақстан Республикасында бейбіт жиналыстарды ұйымдастыру және өткізу тәртібі туралы: Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 25 мамырдағы Заңы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2000000333

9. «Қазақстан Республикасының ішкі істер органдары туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 23 сәуірдегі Заңы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1400000199

10. «Жол жүрісі туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 17 сәуірдегі Заңы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1400000194

11. Ойын бизнесі туралы: Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 12 қаңтардағы // https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000219_

12. «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі Заңы / http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z040000591_
13. Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы: Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U2100000674
14. Соттардың Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің Жалпы бөлігінің нормаларын қолдануының кейбір мәселелері туралы: Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 12 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000012S_
15. Соттардың Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Қазақстан Республикасы кодексінің Ерекше бөлігінің нормаларын қолдануының кейбір мәселелері туралы: Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 6 қазандағы № 7 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P170000007S
16. Әкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі іс бойынша соттың қаулысы туралы: Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2018 жылғы 20 сәуірдегі № 5 нормативтік қаулысы // http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P180000005S
17. «Шетелдіктерді немесе азаматтығы жоқ адамдарды Қазақстан Республикасының шегінен шығарып жіберу істерін қараудың сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2013 жылғы 13 желтоқсандағы № 4 нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P130000004S
18. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану туралы Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2012 жылғы 9 сәуірдегі № 1 Нормативтік қаулысы http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P120000001S
19. Сот ісін жүргізу тілі қағидатын қолданудың кейбір мәселелері туралы: Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 13 нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000013S
20. 2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 608-бабы бірінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 27 қазандағы № 34-НҚ нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2300000034
21. 2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 811-бабы екінші бөлігінің, 852-бабы бірінші бөлігінің және 855-бабы үшінші бөлігі 2) тармақшасының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 28 сәуірдегі № 12-НҚ нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2300000012
22. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасы Заңының 13-бабының, 2014 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 154-бабының Қазақстан Республикасы Конституциясының 26-бабының 4-тармағына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 13 маусымдағы № 19-НҚ нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2300000019

Оқу әдебиеті:

1. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне түсініктеме (баптар бойынша). Түсініктеме, Қаңтар 2020 жыл. / https://adilet.zan.kz/rus/docs/T2000000005
2. Қызылов М. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығы: оқулық. – 2 –басылым. – Астана: Фолиант, 2012. – 504 б. (342.9 (574) (075.8) К80)
3. Административно-деликтное и процессуально-исполнительное право. В 2 ч. Ч. 2 - испол. Процессуально нительное право : учеб. пособие / Л. М. Рябцев [и др.]; под общ. ред. Л.М. Рябцева, О.И. Чуприс. – Минск: Вышэйшая школа, 2017. – 239 с.

4. Бахрах Д.Н., Россинский Б.В., Старилов Ю.Н. Административное право. Учебник для вузов.3-е изд. – М.: Норма, 2013. – 816 с.

5. Крамник, А.Н. Административно-деликтные нормы и их реализация / А.Н.Крамник. – Минск: Изд. центр БГУ, 2009. – 359 с.

6. Круглов, В.А. Административно-деликтный процесс: учеб. пособие // В. А. Круглов. – М.: Изд-во деловой и учеб. литературы, 2005. – 336 с.

7. Сорокин, В. Д. Административно-процессуальное право: учеб. Для юрид. вузов / В. Д. Сорокин; Ассоц. юрид. центр, МВД России. С.-Петерб.ун-т. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – 540 с.

8. Якимов, А.Ю. Меры административного принуждения (комплексный подход к формированию механизма правоприменения) / А. Ю. Якимов // Государство и право. – 2008. - № 7. – С. 82-87.

9. Великошин, И.И. Стадия возбуждения дела об административном правонарушении и некоторые аспекты ее регламентации // Право и политика. – 2003. – № 6. – С. 63 – 67.

10. Административно-деликтное и процессуально-исполнительное право. В 2 ч. Ч. 2 - испол. Процессуально нительное право: учеб. пособие / Л. М. Рябцев [и др.]; под общ. ред. Л. М. Рябцева, О. И. Чуприс. – Минск: Вышэйшая школа, 2017. – 239 с.

11. Рекомендации по составлению постановлений по делам об административных правонарушениях в новом формате и их разъяснению: практическое пособие /Асанов Ж.К., Кыдырбаева А.К., Альмагамбетова Г.Ж. и др. – г. Нур-Султан, 2020. – 271 с.

12. Габбасов А.Б. Правовые коллизии в общей части КоАП и способы их разрешения // Қазақстан Республикасы Заңнама институтының жаршысы, №3 (35) 2014 ж. https://cyberleninka.ru/article/n/pravovye-kollizii-v-obschey-chasti-koap-i-sposoby-ih-razresheniya/viewer

6-БӨЛІМ. «Әкімшілік заңнаманы қолдану практикасы»

Мазмұны

1-тақырып. Әкімшілік құқық - құқық саласы және заң ғылымдарының объектісі ретінде

2-тақырып. Әкімшілік құқықтың субъектілері

3-тақырып. Қазақстан Республикасының әкімшілік заңнамасын дамытудың заманауи мәселелері

4-тақырып. Мемлекеттік басқаруды (атқарушы билікті жүзеге асыруды) іске асырудың әкімшілік-құқықтық нысандары

5-тақырып. Қазақстан Республикасындағы әкімшілік-процестік қызмет

6-тақырып. Әкімшілік рәсімдердің және әкімшілік сот ісін жүргізудің қағидаттары: қолдану мәселелері

7-тақырып. Мемлекеттік органдардың ішкі әкімшілік рәсімдері

8-тақырып. Әкімшілік рәсімдер әкімшілік органдардың құзыретін іске асыру нысаны ретінде

9-тақырып. Әкімшілік сот ісін жүргізу: мәселелері және жетілдіру жолдары

10-тақырып. Әкімшілік іс жүргізудің жекелеген түрлерінің ерекшеліктері

11-тақырып. Сот актілерін қайта қарау бойынша іс жүргізу

12-тақырып. Сот актілерін орындау, сот бақылауы және әкімшілік сот ісін жүргізудің өзге де мәселелері

1-тақырып. Әкімшілік құқық – құқық саласы және заң ғылымдарының объектісі ретінде

Мемлекеттік басқару түсінігіне заманауи көзқарастар. Әкімшілік құқық пәні: қазіргі заманғы тенденциялары. Мемлекеттік басқару және атқарушы билік арақатынасының пікірталас мәселелері. Құқықтық реттеу тетігіндегі әкімшілік құқық нормалары: іске асыру мәселелері. Әкімшілік-құқықтық қатынастар: ерекшеліктері мен жіктелуі. Әкімшілік құқықтың Жалпы және Ерекше бөлігінің құқықтық институттары.

Жария-құқықтық институт ретінде мемлекеттік қызметтің заманауи мәселелері.

Әкімшілік юстиция - әкімшілік құқықтың институты ретінде.

2-тақырып. Әкімшілік құқықтың субъектілері

Әкімшілік құқық субъектілігінің ерекшеліктері. Әкімшілік құқық субъектілерінің түрлері мен жалпы сипаттамасы. Атқарушы органдар әкімшілік құқықтың субъектілері ретінде: құзыреттілік, ажырату мәселелері. Әкімшілік орган әкімшілік құқықтың субъекті ретінде. Жариялық уәкілеттіктерге ие субъектілердің ерекшеліктері. Мемлекеттік қызметшінің құқықтық мәртебесі: жауапкершілік мәселелері. Қазақстан Республикасының азаматтары әкімшілік құқық субъектісі ретінде, олардың мемлекеттік басқару саласындағы құқықтары мен міндеттерін іске асыру.

3-тақырып. Қазақстан Республикасының әкімшілік заңнамасын дамытудың заманауи мәселелері

Әкімшілік заңнаманың новеллалары. Әкімшілік құқықтың қайнар көздерін жіктеу мәселелері. Қазақстан Республикасының әкімшілік рәсімдер туралы және әкімшілік сот ісін жүргізу туралы заңнамасы: жүйесі, практикада қолданудың ерекшеліктері мен проблемалары. Жария-құқықтық қатынастарда татуластыру рәсімдерін қолдану. Әкімшілік заңнаманы қолдану кезіндегі құқық ұқсастығы және заң ұқсастығы.

4-тақырып. Мемлекеттік басқаруды (атқарушы билікті жүзеге асыруды) іске асырудың әкімшілік-құқықтық нысандары

Мемлекеттік басқарудың мақсаттары, функциялары, міндеттері туралы түсінік. Әкімшілік-жария салада атқарушы билікті жүзеге асырудың құқықтық және ұйымдастырушылық нысандары. Мемлекеттік басқарудың құқықтық нысандары: түсінігі, белгілері және түрлері. Мемлекеттік басқарудың құқықтық емес нысандары: түсінігі, ерекшеліктері мен түрлері. Нормативтік және нормативтік емес құқықтық актілер: ерекшеліктері, заңдық маңызы. Нормативтік құқықтық актілердің негізгі және туынды түрлері. Нормативтік емес құқықтық актілер ұғымы және түрлері. Әкімшілік акт нормативтік емес құқықтық актінің түрі ретінде.

Әкімшілік шарт мемлекеттік басқарудың дербес нысаны ретінде: түсінігі мен ерекшеліктері.

5-тақырып. Қазақстан Республикасындағы әкімшілік-процестік қызмет

Әкімшілік процесс құқықтық процестің бір түрі ретінде: кең және тар түсінік. Әкімшілік-нормашығармашылық процесс: теория және практика мәселелері. Әкімшілік-құқықберушілік процесс әкімшілік процестің бір түрі ретінде. Әкімшілік процестің түрі ретінде бақылау-қадағалау функцияларын жүзеге асыру. Мемлекеттік қызмет көрсету: құқықтық реттеу мәселелері.

6-тақырып. Әкімшілік рәсімдердің және әкімшілік сот ісін жүргізудің қағидаттары: қолдану мәселелері

Әкімшілік рәсімдердің мен әкімшілік сот ісін жүргізудің қағидаттары және олардың маңызы.

Әкімшілік органдар мен сот қызметінің жалпы қағидаттары: ерекшеліктері мен түрлері.

Мөлшерлестік, әкімшілік қалауды жүзеге асыру шектері, құқықтар басымдығы, сенім құқығын қорғау, формальды талаптарды теріс пайдалануға тыйым салу, анықтық презумпциясы, әкімшілік рәсімдер мен әкімшілік актілердің біркелкілігі – әкімшілік рәсімдердің қағидаттары ретінде.

Әкімшілік сот ісін жүргізудің қағидаттары: қолдану мәселелері. Әкімшілік сот ісін жүргізуде соттың белсенді рөлі: түсінігі және шектеулер. Әкімшілік сот ісін жүргізудің ақылға қонымды мерзімі, сот актілерінің міндеттілігі әкімшілік процестің қағидаттары ретінде.

7-тақырып. Мемлекеттік органдардың ішкі әкімшілік рәсімдері

Ішкі әкімшілік рәсімдер: мазмұны мен ерекшеліктері. Мемлекеттік органдардың ішкі әкімшілік рәсімдері. Мемлекеттік органдардың ішкі әкімшілік рәсімдерін жүзеге асыру шарттары. Жеке қолданылатын құқықтық актінің орындалуын ұйымдастыру және бақылау. Мемлекеттік органның жеке қолданылатын құқықтық актісінің, Қазақстан Республикасының Президенті, Қазақстан Республикасының Үкіметі тапсырмаларының орындалуын ішкі бақылауды жүзеге асыру тәртібі.

Мемлекеттік органдардың жұмысын жоспарлау. Мемлекеттік орган және мемлекеттік органның құрылымдық бөлімшесі туралы регламент, ереже. Мемлекеттік органның құзыреті, өкілеттіктері, функциялары мен міндеттері. Мемлекеттік органдарда қызметтік құжаттардың қаралуы мен өтуі. Қызметтік құжаттардың орындалуын ішкі бақылау.

Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын бәсекелес ортаға берудің жалпы ережелері. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын аутсорсинг арқылы бәсекелес ортаға беру. Орталық атқарушы органдардың функцияларын мемлекеттік тапсырма арқылы бәсекелес ортаға беру. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс арқылы бәсекелес ортаға беру. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын бәсекелес ортаға пайдаланушылар есебінен беру. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын міндетті мүшелікке (қатысуға) негізделген

өзін-өзі реттеуді енгізу арқылы бәсекелес ортаға беру. Мониторинг. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың бәсекелес ортаға берілген функцияларын қайтару.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыреті. Мемлекеттік басқару жүйесін дамыту саласындағы уәкілетті органның құзыреті. Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың құзыреті. Қазақстан Республикасы Ұлттық кәсіпкерлер палатасының құзыреті.

Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын бәсекелес ортаға беру мәселелері бойынша өзара іс-қимылы.

Орталық және (немесе) жергілікті атқарушы органдардың функцияларын орындаушылардың құқықтары мен міндеттері. Комиссияның қызметі мен функциялары.

8-тақырып. Әкімшілік рәсімдер әкімшілік органдардың құзыретін іске асыру нысаны ретінде

Әкімшілік рәсімдердің міндеттері. Әкімшілік рәсімдер: мазмұны мен ерекшеліктері.

Әкімшілік орган, лауазымды адам және әкімшілік рәсімдерге қатысушылар. Әкімшілік рәсімге қатысушылардың құқық қабілеттілігі мен әрекет қабілеттілігі.

Әкімшілік рәсім: әкімшілік рәсімді қозғау (әкімшілік рәсімді қозғау үшін негіздер, жолданымға қойылатын жалпы талаптар, жолданымды қабылдау, тіркеу, қайтару және кері қайтарып алу, жолданымды уәкілетті әкімшілік органға, лауазымды адамға әрі қарай жолдау, әкімшілік рәсімдегі хабарлама (хабархат), лауазымды адамға қарсылық білдіру (өздігінен бас тарту), әкімшілік рәсімде өкілдік ету, әкімшілік істерді жүргізу және есепке алу). Әкімшілік рәсімді тоқтату.

Әкімшілік істі қарау (әкімшілік істі жеке-дара және алқалы түрде қарау, әкімшілік істің нақты мән-жайларын зерттеу, тыңдау, тыңдау хаттамасы, әкімшілік рәсімге қатысушының әкімшілік іс материалдарымен танысуы, жолданым негізінде қозғалған әкімшілік рәсімнің мерзімдері, әкімшілік істі қарау нәтижелері бойынша шешімдердің түрлері).

Әкімшілік акт: әкімшілік актінің нысандары, нысаны мен мазмұнына қойылатын талаптар. Әкімшілік рәсімге қатысушының назарына жеткізу. Қате жазуларды және (немесе) арифметикалық қателерді түзету.

Әкімшілік актінің күшіне енуі, қолданысқа енгізілуі және қолданысының тоқтатылуы. Әкімшілік актінің жарамсыздығы. Әкімшілік актінің (заңды және заңсыз) күшін жою. Әкімшілік актіні орындау тәртібі мен мерзімдері. Әкімшілік актілерді орындау: практика мәселелері.

Оңайлатылған әкімшілік рәсім: жүзеге асыру және тоқтату тәртібі. Әкімшілік істі оңайлатылған әкімшілік рәсімде қарау нәтижелері бойынша шешімдердің түрлері. Жеке тұлғаларды және заңды тұлғалардың өкілдерін жеке қабылдау.

Петиция. Петицияны беру тәртібі. Петицияға қосылу. Петицияларды қабылдау, тіркеу және есепке алу. Петицияны қарау тәртібі мен мерзімі. Петицияны қарау нәтижелері бойынша қабылданатын шешімдер.

Әкімшілік актіге шағымдану: шағым жасау тәртібі, шағым беру мерзімі, шағымның нысаны мен мазмұны, шағымды қабылдау, тіркеу, қайтару және кері қайтарып алу, шағымды қараусыз қалдыру, шағым берудің салдары.

Шағымды қарау. Шағымды жеке-дара және алқалы түрде қарау. Шағымды қараудың жалпы қағидалары. Шағымды қарау мерзімі.

Шағым бойынша шешім. Шағымды қарау нәтижелері бойынша шешімдердің түрлері. Шағымды қарау нәтижелері бойынша шешімнің мазмұны.

9-тақырып. Әкімшілік сот ісін жүргізу: мәселелері және жетілдіру жолдары

Әкімшілік сот ісін жүргізудің міндеттері.

Әкімшілік процестік құқық қабілеттілік және әкімшілік процестік әрекет қабілеттілік. Әкімшілік процеске қатысушылар (талап қоюшы, жауапкер, мүдделі тұлға және прокурор).

Әкімшілік іске қатысатын өзге де адамдар (куә, сарапшы, маман, аудармашы), олардың міндеттері мен құқықтары.

Әкімшілік істердің соттылығы. Әкімшілік істердің әскери соттарға соттылығы. Облыстық және оған теңестірілген соттардың соттылығына жататын әкімшілік істер. Әкімшілік істердің Қазақстан Республикасының Жоғарғы Сотына соттылығы. Әкімшілік істердің аумақтық соттылығ. Істердің байланыстылығы бойынша және тараптардың таңдауы бойынша соттылық. Әкімшілік істі бір соттың іс жүргізуінен басқа сотқа беру. Соттылық туралы дауларды шешу.

Әкімшілік істер бойынша сот талқылауының жалпы бастаулары (сот талқылауының тікелей және ауызша болуы, әкімшілік істі талқылау кезінде сот құрамының өзгермейтіндігі, сот талқылауына қатысу, әкімшілік процестегі хабарлама (хабархат), әкімшілік істі келуге міндетті адамдардың қатысуынсыз қарау, әкімшілік істер бойынша сот талқылауының шектері, әкімшілік сот ісін жүргізудің жалпы қағидалары). Соттың ұйғарымы.

Татуластыру рәсімдері. Татуласу, медиация немесе дауды партисипативтік рәсім тәртібімен реттеу туралы келісім жасасу. Сотта медиация жүргізу тәртібі. Әкімшілік істер бойынша сот шығыстары.

Процестік мәжбүрлеу шараларының түрлері, оларды қолдану негіздері және тәртібі.

Әкімшілік сот ісін жүргізудегі дәлелдемелер және дәлелдеу. Дәлелдемелерді және дәлелдеу процесін құқықтық реттеу тәртібі мен ерекшеліктері. Дәлелдеу міндеті. Дәлелдеу ерекшеліктері. Преюдиция.

Әкімшілік талап қою, оның нысаны, мазмұны және түрлері (дау айту туралы талап қою, мәжбүрлеу туралы талап қою, әрекет жасау туралы талап қою, тану туралы талап қою). Талап қоюды беруге арналған мерзім. Әкімшілік талап қоюдың берілуі мен негізділігі.

Келіп түскен іс бойынша соттың әрекеттері және алдын ала тыңдау (талап қоюды беру, келіп түскен іс бойынша соттың (судьяның) әрекеттері, талап қоюды қамтамасыз ету, әкімшілік актінің қолданысын тоқтата тұрудың күшін жою, құжаттарды ұсыну тәртібі, талап қоюды өзгерту және кері қайтарып алу, талап қоюды тану, алдын ала тыңдау, әкімшілік іс материалдарына қол жеткізу, сот талқылауын тағайындау).

Әкімшілік істер бойынша сот талқылауын жүргізудің тәртібі мен ерекшеліктері. Әкімшілік істер бойынша жазбаша іс жүргізу ерекшеліктері. Жазбаша іс жүргізу тәртібімен қаралатын әкімшілік іс бойынша шешім.

Сот шешімі: түсінігі, түрлері, тәртібі және мерзімі. Шешімнің мазмұны. Қысқаша шешім. Шешімнің заңдылығы және негізділігі. Шешім шығару кезінде сот шешетін мәселелер. Дау айту туралы талап қою бойынша шешім. Мәжбүрлеу туралы талап қою бойынша шешім. Әрекет жасау туралы талап қою бойынша шешім. Тану туралы талап қою бойынша шешім. Сот ұйғарымы.

Сот орындаушыларының әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) дау айту туралы талап қоюлар бойынша әкімшілік істерді соттардың қарау практикасы. Салық заңнамасын бұзумен байланысты әкімшілік органдардың шешімдеріне, әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) шағымдану туралы істерді соттардың қарауы. Мемлекеттік сатып алуға байланысты актілерге дау айту туралы талап қоюлар бойынша әкімшілік істерді соттардың қарау практикасы. Жер заңнамасын бұзумен байланысты әкімшілік органдардың шешімдеріне, әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) шағымдану туралы істерді соттардың қарау практикасы.

10-тақырып. Әкімшілік іс жүргізудің жекелеген түрлерінің ерекшеліктері

Сайлауға, республикалық референдумға қатысатын азаматтар мен қоғамдық бірлестіктердің сайлау құқықтарын қорғау туралы әкімшілік істер бойынша іс жүргізу.

Жергілікті атқарушы органдардың азаматтардың алқаби ретінде қылмыстық сот ісін жүргізуге қатысу құқығын бұзатын шешімдеріне, әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) дау айту туралы әкімшілік істер бойынша іс жүргізу.

Заңға тәуелді нормативтік құқықтық актінің (оның ережелерінің) заңдылығына дау айту туралы әкімшілік істер бойынша іс жүргізу. Талап қоюды беру. Заңға тәуелді

нормативтік құқықтық актінің (оның ережелерінің) заңдылығына дау айту туралы әкімшілік істі қарау. Соттың шешімі және оны орындау.

11-тақырып. Сот актілерін қайта қарау бойынша іс жүргізу

Апелляциялық сатыдағы сотта апелляциялық шағым бойынша апелляциялық шағым жасау мен әкімшілік іс жүргізу тәртібі. Бірінші сатыдағы соттың ұйғарымына жекеше шағым, прокурордың өтінішхаты. Уәкілетті органның мемлекеттік сатып алуды өткізуді тексеру қорытындылары бойынша шешімдеріне, қорытындыларына, нұсқамаларына және сот орындаушыларының әрекетіне (әрекетсіздігіне) дау айту туралы әкімшілік істер бойынша апелляциялық шағым, прокурордың өтінішхаты. Апелляциялық сатыдағы сотта алдын ала тыңдау. Апелляциялық сатыдағы соттың шешімдері.

Кассациялық шағым жасау және кассациялық сатыдағы сотта іс жүргізу тәртібі. Сот актісін кассациялық тәртіппен қайта қарау туралы өтінішхат. Заңды күшіне енген сот актілерін кассациялық тәртіппен қайта қарау негіздері.

Сот актілерін Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотында қайта қарау.

Жаңадан ашылған немесе жаңа мән-жайлар бойынша сот актілерін қайта қарау жөнінде іс жүргізу.

12-тақырып. Сот актілерін орындау, сот бақылауы және әкімшілік сотісін жүргізудің өзге де мәселелері

Сот актілерін орындау. Әкімшілік сот ісін жүргізудегі сот бақылауы. Соттың шешімін орындауға жіберу. Соттың ақша сомасын өндіріп алу туралы шешімін мәжбүрлеп орындату. Сот актісін дереу орындау. Әкімшілік істер бойынша сот шешімдерін орындау мәселелері.

Ұсынылатын әдебиеттер:

Нормативтік әдебиет:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы: Конституция 1995 жылы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_
2. Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы: Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 25 желтоқсандағы N 132 Конституциялық заңы» https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z000000132_
3. «Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы 2022 жылғы 5 қарашадағы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000153
4. «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы 2022 жылғы 5 қарашадағы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z2200000155
5. Қазақстан Республикасының әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі: Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 29 маусымдағы № 350-VI ҚРЗ Кодексі./ https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K2000000350
6. Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы: Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі № 360-VI ҚРЗ Кодексі. / https://adilet.zan.kz/rus/docs/K2000000360
7. Қазақстан Республикасының Азаматтық процестік кодексі: Қазақстан Республикасының Кодексі 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V ҚРЗ / https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1500000377
8. Құқықтық актілер туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2016 жылғы 6 сәуірдегі № 480-V ҚРЗ. / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1600000480
9. Рұқсаттар және хабарламалар туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 16 мамырдағы № 202-V ҚРЗ. / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1400000202

10. Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 23 қарашадағы № 416-V ҚРЗ. / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000416

11. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V ҚРЗ. / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1500000410

12. Қазақстан Республикасында бейбіт жиналыстарды ұйымдастыру және өткізу тәртібі туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2020 жылғы 25 мамырдағы № 333-VI ҚРЗ. / https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2000000333

13. Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы: Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы № 148 Заңы. / https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z010000148_

14. Өзін-өзі реттеу туралы: Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 12 қарашадағы № 390-V Заңы / https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000390

15. Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы: Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 2 сәуірдегі № 261-IV Заңы. / https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z100000261_

16. Қазақстан Республикасының құқықтық саясатының 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы: Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы / https://adilet.zan.kz/rus/docs/U2100000674

17. Сот ісін жүргізу тілі қағидатын қолданудың кейбір мәселелері туралы: Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы № 13 нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P160000013S

18. «Соттардың жер заңнамасын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 16 шілдедегі N 6 Нормативтік қаулысы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P07000006S_

19. «Соттардың мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманы қолдануы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 21 сәуірдегі № 4 Нормативтік қаулысы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000004S/history

20. «Соттардың салық заңнамасын қолдануының кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2022 жылғы 22 желтоқсандағы № 9 Нормативтік қаулысы / https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P220000009S

21. «Әкімшілік істер бойынша сот шешімі туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2024 жылғы 29 қарашадағы № 5 Нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/rus/docs/P240000005S

22. 2020 жылғы 29 маусымдағы Қазақстан Республикасы Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 124-бабы екінші бөлігінің, 127-бабы тоғызыншы бөлігінің және 171-бабы төртінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2024 жылғы 10 қаңтардағы № 40-НҚ нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2400000040

23. 2020 жылғы 29 маусымдағы Қазақстан Республикасы Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 102-бабы екінші бөлігінің Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 23 мамырдағы № 16-НҚ нормативтік қаулысы // https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2300000016

24. 2020 жылғы 29 маусымдағы Қазақстан Республикасы Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексінің 168-бабы төртінші бөлігі бірінші абзацының Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкестігін қарау туралы: Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының 2023 жылғы 6 қазандағы № 33-НҚ нормативтік қаулысы https://adilet.zan.kz/rus/docs/S2300000033

Оқу әдебиеті:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Курс лекций/ Г.В. Атаманчук. - 3-е изд., доп. - М.: Изд-во ОМЕГА-Л, 2005. - 584 с.

2. Күнхожаева Г.Н. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығы: оқу құралы. – Алматы: «Нұр-Пресс», 2013. – 272 б. (342.9 (574) (075) К81)

3. Административное право: учебный курс / под ред. Р.А. Подопригоры. – Алматы: Налоговый эксперт, 2010. – 368 с. (стр. 23-49) // http://89.218.140.251/EK/%D0%90%D0%B4%D0%BC%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%A0%D0%9A.pdf

4. Административное право. Учебник под ред. проф. Л.Л. Попова, М.С. Студеникиной. – М.: Норма, 2016.

5. Баймолдина З.Х. Административный договор как публично-правовой институт // Перспективы развития гражданского процессуального права. Сборник статей по материалам V Всероссийской научно-практической конференции с международным участием в рамках Саратовского международного юридического форума, посвященного 90 летию Саратовской государственной юридической академии (8 июня 2021 г., Саратов) под редакцией доктора юридических наук, профессора О.В. Исаенковой. – С. 15-24.

6. Административный процесс. // под ред. М.А. Штатиной [Салищева Н. Г., Дубровский Д. С., Женетль С. З., Штатина М. А.]. М.: Юрайт, 2015. - 363 с.

7. Широкопояс Ю.А. Административное судопроизводство (общие положения) : учеб. пособие / Ю. А. Широкопояс, Е. Г. Томбулова. – Краснодар : КубГАУ, 2018. – 88 с.

8. Серков П.П. К вопросу о современном понимании административного судопроизводства // https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-sovremennom-ponimanii-administrativnogo-sudoproiz vodstva

9. Подопригора Р.А. Развитие административного законодательства в Республике Казахстан. Новый кодекс. 2021.// https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-administrativnogo-zakonodatelstva-v-respublike-kazahstan-novyy-kodeks/viewer.

10. Применение принципов административных процедур и административного судопроизводства в Республике Казахстан: Практическое пособие. - Астана: Библиотека суда города Астаны, 2023. – 121 с.

11. Как составить решение суда по административному делу. Методическое пособие для судей. – Астана, 2022.

12. Татарян В.Г., Хадисов Г.Х., Тузельбаев Е.Ш. Административный процедурно-процессуальный кодекс Республики Казахстан: общий анализ его структуры, основных терминов, понятий и некоторые авторские размышления. 2021.// https://cyberleninka.ru/article/n/dministrativnyy-protsedurno-protsessualnyy-kodeks-respubliki-kazahstan-obschiy-analiz-ego-struktury-osnovnyh-terminov-ponyatiy-i/viewer.

13. Нургазинов Б. Формы административных актов. Комментарий к статьям 78, 79 главы 11 Административного процедурно-процессуального кодекса Республики Казахстан. 2021. // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=3828669